



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia XX. De Edicto Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

HOMILIA XX.

DE EDICTO FIDEI.

QUOD PVBLICATVR IN SANCTO TRIBVNALI INQVIVISIONIS.

Dominica tertia Quadragesimæ.

Erat Iesus eiciens demonium & illud erat mutum. Luc. 11:

DVO nobis sunt hodie tractanda præ manibus. Primum decantatum S. Lucæ Evangelium, quo proponit Christum, officio boni pastoris ad ovium salutem fungentem, qualem æternus Pater nobis addixerat suscitandum: *Suscitabo super eas pastorem unum, qui pascat eas, sicut servum meum David.* Quemadmodum enim David ab Isai patre constitutus ovium custos, eas ab visis tutatus est & leonibus, eorumque faucibus eruit iam captam prædam, ut Regum narrat historia. Ita & Christus Redemptor noster, filius David secundum carnem, & carne mortali vestitus, notum omnibus, quam sedulus commendatum sibi à Patre gregem custodierit, de quo per Ezechielem dicitur: *Vos oves pascuæ meæ homines estis, à leonibus tutatus infernalibus & ab visis eripiens incolumes.* Hoc letabatur exercitio, si leonem faucibus, si visorum vnguibuscaptas oves liberaret: hoc namque divinus nobis indicat Evangelista: *Erat Iesus eiciens demonium, & illud erat mutum.* Dæmon, è viti corpore propellebat, quasi pastoris munere sanctus fidelissimi: verè namque dicere licet à dæmone direptum hominem, sicut à leonibus oviculam: & adeo quidem vnguibuscinctum, dentibusque præfocatum, ut nec loqui, nec audire nec videre posset. His autem, qui præclarum illud opus in sinistram partem conabantur interpretari, virtum Beelzebub attribundo, respondit, se eam mente descendisse de caelis, hoc illi officium incumbere, fortem armatum debellare, dæmonem scilicet exturbare, & eis exiuncte castris quæ dudum occupaverat, & pacificus modo possidebat, eo planè modo quo copiarum dux præsidium occupans, à fortiori superveniente superatur, castrisque spoliatur; nec aliam ob causam, quam quia viribus alteri prævaleret. Quocirca si Christus hominum corporibus dæmonem expelleret, quos vallo quasi munitus foris possidebat, superis id erat adscribendum virtutibus ipsius, in æterni longe superioribus. In cuius veritatis affirmationem tam efficacia protulit Christus argumenta, ut quædam de medio populi mulier, volens Deus medio vti tam debili, quo hæsaorum confunderet elationem, vocem attolens in Christi præconium exclamaret alius: *Beatus venter qui te portavit.* Hoc eius est Evangelij compendium.

Secundum nobis occurrat exponendum, edictum scilicet tam sanctum, inlucum, ac necessarium, quod divini pastoris magnates Romani Inquisitores publicaverunt, inquirentes in satisfactionem & officij sui obligationem, diligenter ac sollicitè lupos, leones, rios, vulpes, & hæresum nequissima animalia; Iudæos, Mauros, Apostatas homines gregi divino periculosos, & Sanctæ Ecclesiæ noxios, ut illam, immaculatam, mundamque censerent, ut oves Dei in pace vivant imperturbata, ut inoffense in Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quiescant ovili, cuius caput agnoscimus Summum Pontificem Romanum, Christi Vicarium, legitimum D. Petri successorem. Vtrumque tractaturi, comitante de vno ad alterum, & ad vtrumque Dei gratiâ in Dei gloriam & S. Inquisitioni maximum honorem, fidelium consolationem, omniumque gratissimum documentum. Quod ut congrue fiat, gratia nobis Spiritus S. est necessaria, quam consequemur, si gratiarum Matris humiles imploremus auxilium; dicentes *Aus Maria.*

S. i. Chri.

§. I. Christus & diabolus duo sunt Reges sibi contrarii, distinctaque possident regna.

D. Augu. supponit & expendit pro locorum Scripturæ declaratione, quod licet sine modo plura regna. plures reges, scilicet tamen ad duo reuocari, velut duo si premissis omnia comprehenditur potestas regumque dominium. Regnum Dei regnum diaboli quot quot agitur in hoc viuunt mundo, regno comprehenduntur alterutro. Dei Regnum ex iustis principaliter constituitur, in quibus ipse dominatur, quos ipse gubernat qui illi obedunt: regnum illud, de quo dilectus Christus discipulus: *Facite nos regnum, Sanctos subintelligens*, licet ex *Gen. 1. 1.* textu quidam legant: *Facite nos Reges: sicut Adam*, quam lectionem antiquus sequitur Aretas. Notat nihilominus D. Ambrosius vi. l. 7. a. opimè dicit: *Facite nos regnum hoc quippe singulari beneficio Christus homines cumulat: Quando eos in se constituit, in quibus ipse cum Patre, & Spiritu S. inhabitare & regnare dignetur.* Idcirco in eadē Apocalypsi, heu! Deo resorantes gratia si actio- nē, eius meminerunt beneficii: *Facite nos Deo nostro regnum.* Nō constituitur Dei regnum ex palatis inconfutabilibus lapidibus edificatis, non est Dei regnum ciuitas vallis, & præcellis aggeribus circummuta, velut Babylonia; regnum Dei non sunt terrene domus, quas licet appareant pulcherrimæ, breui scimus esse collapsuras, quia terrenum habent fundamentum. Non consistit Dei regnum in virtibus, amoenis hortis, fontibus perennē auentibus, foris plateisque amplissimis, quæ breui temporis intervallo omnē peritunt decerē, & suscipiunt de quæ subruuntur, sed in animalibus sanctissimis, æternis duratione, naturæ adeo præcellens, ut earū vel minima, queat in se recipere, & velut in domo celesti totam Domini Dei nostri complecti magnitudinem. Est autem hoc Dei regnum, de quo tradit Apostolus, quod Christi- tus, in die iudicij traditurus est Patri, in quo perpetuo regnat sanctissima Trinitas. *Cui traditur deus regnum Deo & Patri.* Porro magnificū est adeo Dei regnum, ut iustorum quisque ciuitas sit amplissima, Deoque charissima, quem non minoris facit, non minus extollit, quam Reges in clyti, Monarchæ supremi, præcipuarum vrbium regiones, clericali que Prouincias. Vnde pro more habeo declarare illud quod olim Dns Moysi dum eum legatum suū mittit in Ægyptū pluribus usque magnis in sui fama-

larū ornatū officis: *Ego sum Deus Abraham Deus Isaac, Deus Iacob, Deus patrum vestrorum.* Conuersa regibus loquitur formulā, dū legatū ad alienas expeditur regio: *es, regis munus diplomati- bus, quibus nomina, utulosque præscribunt præcipuarū Prouinciarum, Regnorū, vrbiumque, quibus independente demanant potestate.* Sic exēplo Rex nollet inclytis, qui quo potestatis suæ se declarat amplitudinem, in iteris regis, ita prænotat regna quibus principatur. Philippus Rex Castiliæ, Aragoniæ, Leonis, Siciliæ, &c. Abrahami modo Deus in illo quod Moyse inuenerit munere, suā voluit exponere maiestatem, notificat potentiam signare, in iudicio est illa nominans regna quibus imperabat. Quorum vnum, Abraham & Isaac a terris, et in iacob ab eorum denique quilibet iustus & iudicatus. Nūquid diuine celsi uidi, in conuenit ut exprimeret Deus celsi, terræ mariū, solis lunæ, idcirco ac totius Domini vniuersi quod totū ipse gubernat, quando, & quā uol. ratione, uera, ac liberz suæ uoluntate, uerū uicū profertendo quā non celsū diuine superbiat Monarcha, si in ueritate prænotare suis posset ipse diplomatis. Ego Rex & Dominus solis, lunæ, siderū aliorū, quorumdā istorū celorum Lunæ, Maris, aut Venens, &c. & illos regere posset pro libitū, illis que imperare? Non dubium, quod in eo se uolens celsiorem multo crederet, quā omnium terrarū regnorū, imperio clarissimum. Nunquid poterat Deus ex his suis nomen sumere maiestatis? Nō poterat concedamus enim licet hæc omnia diuino si biacere imperto: *Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, &c.* Propriè tamen primarium gloriæ suæ regnum hoc esse cognoscimus, quo sanctis in petat, singuli namque iusti sunt vrbis amplissima, regnum diuissimum, regio cælis ipsis formosior, uenustiorque sideribus: his quippe totus secundum esse suum, suaque potentia Deus minime comprehenditur, prout arāma iusti, quā idcirco ut gloriæ suæ delicti thionum: *Anima iusti sedes est sapientia.* Porro diaboli regnum peruersi sunt, in quibus regnat, imperat, dominatur gubernat, & horum: *Iste est rex super uniuersos filios superbia,* de diabolo Deus hic loquitur sub figura ferocissimi animalis. Hec autem D. Irenæ demonstratur, mali scilicet, quod infinitis locustarum pestiferarum numerus, quæ totum impleuerant terram, Regē sibi præfectum agnoscere, diabolum, qui uos suum tribus exaratum linguis, Hebraica, Græca, & Latina præferebat: *Habebam super se Regē, Angelum Abyssis, cui nomen Hebraice Abaddon,* 9. 11.



Grace Apollyon, ἀπολλύων Latine habens nomen
 Extremum. Hoc locutarū hierophico pef-
 fimos quoſque D. Ioa intelligit, cuius modo ra-
 tiones fabricemus. Ipſe rex e: ille, de quo Iob,
 vt ſuperius egimus qui calcas premit, ſubiugat
 Iob ca. 18. 14. „quasi rex interitus. Ex illis etenim locis iuxta
 „ ſuperiorem expoſitionem, S. Scriptura conſtat
 „ æqua conſonantia. Tot regnum hoc dilatur
 „ ciuitatibus, quor iniqui imperat diabolus, quos
 „ ſubtiliter ſpales regius diaboli vocat ciuitates,
 „ quos à Deo præciniti euentidos. Ciuitates eorum
 „ defruxit. Cain fratricida ciuitas fuit diaboli, di-
 „ ctus à D. Baſilio. Primus diaboli diſcipulus, cuius
 „ animam adeo perfecta poſſidebat auctoritate,
 „ vt in ea quilibet operaretur, de quo illud eſt
 1. Ioa. „ D. Ioaannis teſtimonium: *Cain ex maligno erat.*
 6. 3. 12. „ Vibs alia Pharao, cuius ſibi cor ita ſubiugauit,
 „ rat, vt illud excecancerit, & obſtipum adeo
 „ reddiderit, vt Deo ipſi ſe opponere non formi-
 „ daret. Vrbis altera Elymas magus ſacilegus, cu-
 „ ius intima fraudibus oppleuerat: *Plenus omni*
 „ *dolo, & omni fallacia.* Iudas ciuitas altera, cuius
 „ cor intrauerat, animam poſſederat, vt in tā hor-
 „ rida propelleret contra Chriſtū crimina pro-
 „ ditorem: Ciuitas tu quoque diaboli, qua tui do-
 „ minatur, te regit, te propellit, in adulteria, ſuita,
 „ perinria, viſuſque præcipitem. Hæc ſunt ex O-
 „ rigenis opinione diaboli regna, que Chriſto
 „ monſtrauit in monte, & aſſendit ex omnia regna
 „ mundi. Hæ duo Reges ſibi aduerſantur, & perpe-
 „ tes gerunt ſimilitates, dæmon Chriſto, & Chri-
 „ ſtus dæmoni repugnat, hoc autem ſingulare
 „ cuiusque eſt ſtudium, ſibi quoad poteſt, alterius
 „ ſubiicere ciuitates. Idcirco diabolus dicitur Sa-
 „ tanas, id eſt aduerſarius, eſt enim Chriſto aduer-
 „ ſarius, & Chriſtus illi de quo D. Ioa. teſtatur:
 „ *In hoc apparuit filius Dei vt diſſolueret opera dia-*
 „ *boli.* Omnem nauat diabolus operam, Chriſti ſi-
 „ bi ſubiugare ciuitates, id eſt, ſanctos: *Tanquam*
 „ *leo rugiens, circumit quærens quem deuoret.* Totum
 „ vero Chriſtus impendit ſtudium, vt di abolo eri-
 „ piat ciuitates, ſibi que ſublernantur: *Venit pecca-*
 „ *tores ſaluos facere.*
 IV. „ Licet autem hæc ita ſint, multum tamen in-
 „ diſſe- „ ter eſt diſcriminis inter vtrumque regnum: Deo
 „ genita „ qui p̄ conuenit eſſe regem iure nature, legiti-
 „ inter „ me, pluribusque titulis, creationis ſcilicet, con-
 „ Chri- „ ſeruationis, redẽptionis, & vniuerſalis ſuper om-
 „ ſtū, & „ nia poteſtatis: qua de cauſa illi concinimus: *Tu*
 „ diabo- „ *ſolus Dominus.* Diabolus rex eſt, ſed tyrannide-
 „ lum. „ Tyrannus ne vel pagum habet ſibi debitum, at
 „ ſeipſum exalrat, & in regem exurgit ſedicioſus

naturalem, contra illum vexillum atrollit: a ma-
 parat illi contendit eripere e ciuitates, eas ſubiu-
 gat, & vt proprias ſibi poſſidet. Hoc opus diabo-
 li hoc eius ſtudium. Ipſe iure proprio ſibi ha-
 bet, nec vnus quidem formicæ dominum: me-
 citus eſt ſiquit D. Cyprian. quando Saluatori o-
 ſtenſa mundi regna le daturū liberaliter repro-
 m. ſit: *Mihi tradita ſunt, & cui volo do illa.* At ar-
 titibus fraudulenti, nec minus mahriolis, cona-
 tur Dei ciuitates obſidere, quas ſæp̄ cogit ad
 deditionem. Ita à mundi infantia duas illas ob-
 ſedit ciuitates, quos Deus, vt regni ſui metropo-
 les in terra fundauerat, & in para-ſo collocare
 rat Adam. & Enam. Erant Dei ciuitates, in illis
 etenim regnauit, mauda a illis legeſque præ-
 cripiſit. Venim accurrit aduerſarius, circumcingit
 corona, tormenis quarit fortiffimis, rationi-
 bus ſcilicet, ſuaibusque blandiſque: quid in
 de illas euincit, ſibi ſubiugat, & qui prius erat
 ciuitates in quibus dum regnaret Deus, regnat at
 iuſticia, regnabat immo: altitas, factæ ſunt ciui-
 tates, in quibus & peccatum & mors impera-
 rent: *Inuidia diaboli mors introiuit in orbem ter-*
rarum.
 Vt Cainum vidit natum in hoc mundo, con-
 ſeſſim apud illum caſtra ſua meatus eſt, oppug-
 nauit inuidia cor excitat, vt fraternitatis leges
 tranſgreſſus, quibus in illo regnare Deus debe-
 rat, hæc ciuitas, in qua principauerat diabolus, de
 quo D. Ioa. *Cain ex maligno erat.* Tantis de-
 inde viribus excreuit hic tyrannus, tanta ſibi
 ſubiicit regna, vt Deus aduertens illum maio-
 rem orbis partem occupaffe, noſtro loquẽti mo-
 do, conſtrictus, afflictuſque fuiſſe videatur.
 Hoc ni fallor, Spiritus S. his verbis iſtius auit:
Panitent eum, quod hominem feciſſi in terra. vto
 autẽ extenſi hoc delrueret in petium diaboli,
 cunctos proponit homines exſtirpare, Noe vni-
 co eum luis reſecto, in quo Deus imperat: *Tu*
enim vidi iuſſu corā me in generatione hac. Quo
 ſic peractō, ilico exſiccato diluuiō, reuertitur
 diabolus, & Chā impetit aeriũs mouet, vt debuiſ-
 patri vilificiat reuerentiã: ereſcente vero nume-
 ro mortalium, denno cepit, & diabolus nouas ſibi
 ſubſternere regiones, ſic vt vix ſi perſeſſet ho-
 mo, quem non tyrannus hic ſibi ſubſterneret. In-
 tātum, vt paulo poſt, Deo impropere præſump-
 ſerit, totum debere ſibi mundum: hoc enim reſ-
 poñſo illō declarauit, dum à Deo interroga uſt,
Vnde veniſt: reſpondit: Circumit terrā, & præuolu-
lani eā. Circumite, bellatorum eſt: caſtra circū-
 peſi, mihi ſubiecti: hoc ſignificat: *Præuolu-*
ni eam. Sicut autem princeps, aut Rex regnum
 ſuum



sum perambulans, & vincum cernens superesse
 Job non sibi subditum, audeat & illum innume-
 ris suis obfidere copis, victurumq; conatur sub-
 jugare.
 Hinc perpetua illa nec reconcilianda Deum
 inter ac diabolum bella, sic citantur, sicut inter
 regem naturalem ac tyrannum maxima sem-
 per bellorum excitantur tempestates. Tyrannus
 hinc, quæ sua non sunt, invadere nititur capta-
 que conservare, Rex illuc legitimus, ut iniuste
 vique extorta recuperet, a clauderat. Ne miseris,
 quod multis annorum centurys rex naturalis
 Deus commisisse videatur, nec diabolum impu-
 nisse, cuius adeo potestas excreverat in orbe, ut
 Princeps mundi huius, à Christo diceretur. Con-
 clusum tandem est, non tolerandam punire su-
 perbiam, eo sine de cælis in terram descendit,
 quo tyrannum hunc oppugnet, superet, foras ex-
 terminet perditam recuperet, suoque subiciat vi-
 ctor imperio. *Nunc iudicium est militi, nunc prin-
 ceps huius mundi eijcietur foras, & ego si exalta-
 tus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.*
 Hoc esse novimus, quod tam studiosè per-
 pendit Apostolus, aduentum Christi collau-
 dans, quem ideo missum à Patre declarat: *Vi-
 speret nos de potestate venturorum, & transferet
 in regnum filij dilectionis sue.* Quæ de causa, cum
 virtute magna & maiestate descendit, ut ventu-
 rum prædixerat Isaias: *Eccc Dominus Deus in sur-
 titudine veniet, & brachium eius dominabitur.*
 Idem quoque Dominus doctissimus & planè di-
 vinitus rationibus hoc in Evangelio significat.
 Virum hunc diaolus occupaverat, & velut rex
 in regno suo faciens illic imperabat, unde &
 integrum hominem sibi subiceret, quod in-
 nuti his verbis Evangelista: *Illud erat mutum.*
 Quia ut notat Theophylactus in Græco textus
ἄφωδς, nedum significat mutum, sed & surdum.
 Insuper D. Hieronymus ubi de hoc miraculo fit
 mentio, notat nomen *ἄφωδς*, magis significare
 surdum, quam mutum. Vnde Tertull. D. Chry-
 stostom. D. Theos Bostrenus, & D. Euthymius
 concludunt, edum mutum, sed & surdum la-
 borasse. Quinimò D. Augustin. notans hunc lo-
 cum, quod quasi certum supponit, D. Mattheus
 eisdem miraculi rarrans historiam, addit &
 fuisse excecaturum: *Oculus est ei homo dæmonium
 habens, cæcus & mutus.* Quam aggere seuro
 diaboli virtum hunc possidebat, quem omnibus
 modis sibi subiectum detinebat. Descendit
 Christus, dimaque brachij sui fortitudine, dæ-
 monem eiecit imperio, quo continuo liberatur
 homo, oculis, auribus, & lingua restitutus. Mur-

murant Pharisei, calumniantur diabolica id fa-
 ctum esse potestate: *In Beelzebub principe dæmo-
 norum eiecit dæmonia.* Nequaquam ita, recla-
 mat Christus, diuinisq; probat argumentis. Si
 diabolus enim in seipsum bella mouerit, quo-
 modo stabit regnum eius? Hinc ausam arripit
 aduentus sui declarandi rationem; præsidium si-
 bi firmaverat in hoc mundo diabolus fortissi-
 mum, in eoque velut Rex ac Dominus impera-
 bat; at venit ipse bello diabolum turbaturus,
 quo præsidio isto expellat, regnoque spoliat,
 idque ea de causa, quia viribus diabolo præua-
 lebat, eo omnino modo, quo cum Dux castro
 præsidet, nihil adversi suspicatus, si supererit
 alius, eumque præsidio propellat; hoc fortiori-
 bus eius armis esse diuinis adscribendum. Hæc
 igitur sunt duo regna; duo reges, hæc bella
 quibus se invicem læcessunt, at prævalet Chri-
 stus, quia viribus superior, &c.

§. 2. Regnum Christi est Ecclesia, regnum dia-
 boli sunt hæretici & infideles.

Porro ut ad punctum veniamus, quod in hac
 connexionione prætendimus, dico, Regnum
 Dei esse suam sanctam Ecclesiam Catho-
 licam Romanam. Diuinis eam ac eminentissi-
 mis compellat Spiritus S. epâthetis, titulis, ac no-
 minibus. Agnominat illam sponsam suam, co-
 luntam suam, suam dilectam vineam suam, do-
 mum suam, suæ locum recreationi. Attamen
 nomen magis familiare est regnum Dei, reg-
 num eolorum: sunt autem omnia Synonyma.
 His sceret S. Scriptura præsertim Evangelia. A-
 pud D. Lucam, *Cui simile est regnum Dei*, de S. Luc. 17.
 loquitur Ecclesia, quam sæpenumero diuersis, 18.
 comparat, modo vineæ, modo fagenæ, modo
 campo seminato, modo grano sinapis, & simili-
 bus quibus abundat Evangelia. Hic regnat
 Christus vbi conveniunt sui subditi, in vna fide,
 doctrina vna, ipsentique Sacramentis: *Vbi duo
 vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum*, 18. 20.
in medio eorum. Hæc autem solamine perfusus, Mattheus
 eos corporaliter deserens, cumulat, cum ait:
*Eccc ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad
 consummationem sæculi.* Quam hæc graphice de-
 scribit David: *Magnus Dominus & laudabilis ni-
 mis in civitate Dei iherosolymæ, in monte Sancto eius.* V-
 bi, licet ad litteram loquatur de civitate Hiero-
 solymæ, mysticè tamen sanctam intelligit Ec-
 clesiam. Hic se Deus magnam ostendit, hic eius
 adoratur celsitudo, maiestas agnoscitur, miser-
 cordijs

cordijs posimur, hic vera puraque Deo litantur
 sacrificia: hæc illa est, de qua continuo: *Civitas
 regis magni, Deus in domibus eius cognoscetur.* Hic
 agni scitur, Deus a toratur, ex ra quam nihil ho-
 tum sit, hoc regnum magnum est, quod se co-
 vique extendit, quo files vera protenditur; Hæc
 est enim illa sepes, & qua Deo subditos in vra
 continet Ecclesia proinde quocumque fides ve-
 ra protenditur, eò & huius regni limites ex-
 tenduntur.
 Mirificam habuit de hac D. Ioannes visio-
 nem: *Ecce ego Ioannes vidi civitatem sanctam*
 21.8. *Hierusalem novam descendentem de celo à Deo.*
 Vt quid Sanctæ Ecclesiæ, tot præclara nomina?
 Civitas sancta? quia in ea scilicet, sanctas vera te-
 pritur, & remissio peccatorum: vide etiam: *id
 est visionem pacis: Hic namque vera fulget pax:*
 hic distincta vige cogitio mysteriorum Chri-
 sti per quem verâ consequimur pacem: de quo
 D. Paulus: *Ipse est pax nostra.* Alia congregatio-
 nes; Lutheri, Calvini, Arij. sanctæ non sunt, sed
 2.14. numeris horridæ sceleribus, veram Christi, e-
 iusque mysteriorum non habent scientiam. Ad-
 dit: *Descendentem de celo.* Sathanas non descendit,
 sed cecidit de celo: *Videbam Sathanam sicut sul-
 fur de celo cadentem.* Cui convenit Isaias: *Quo-
 modo cecidisti de celo Lucifer: Sancta verumtamē
 Ecclesia descendit de celo ab ipso Deo insti-
 tuta.* Quid hoc significat? Quomodo descendit
 de celo? Quia (sic notat D. Aug.) illam ad ima-
 ginem cœli, quasi cœlum esset, Deus ædificavit
 at nominavit, eodem loco teste D. Aug. propter
 non vulgarem quæ est inter Ecclesiam & cœ-
 lum similitudinem, quid precor in illo est reg-
 num cœlorum? Ipse D. Ioannes explanat: *Claritas
 Dei illuminavit illam, & lucerna eius, est Agnus.*
 Vna Dei lux, vna agni. Hoc est, quod beati-
 tudinis cœli fundamentum sit clara visio, ac cog-
 nitio Dei, ac Christi, id est, mysteriorum divini-
 tatis Dei, & Christi humanitatis, quod D. Tho-
 mas, ut cognoscant se solum Deum verum, & quem
 17.3. misit Iesum Christum.
 Huic venienti, hys mysterijs vni sunt om-
 nium beatorum intellectus, vel nates, affectus
 animi: hoc namque David tam subtiliter ex-
 pendebat, dum cœlestis Hierusalem amore ac
 3. desiderio capus atebat: *Hierusalem que ædifica-
 tur ut civitas, cuius participatio eius in idijson.*
 II. Omnes vnam contemplantur veritatem, illi
 Ecclesia cõ omnes vivunt, omnes eandem de Deo, verita-
 para- tem suo comprehendunt intellectu, & vna glo-
 tue

ria luce omnes sibi copulantur: *Cuius partici-
 patio in idijson.* Omnes eandem licet diversis
 diis. Nam gradibus, lucem participant, quibus
 modo superfedemus. Eadem de S. Ecclesia te-
 renda sententia, civitas est divina luce illustra-
 ta, à Deo instituta, à Deo procedens, hanc
 lucem signat fides vera, fides Catholica. Hæc
 illa lux est, sine qua divina non possunt capi
 mysteria, quæ Deus est operatus, & eam vnam
 præstolamur quæ idcirco D. Paul. nominat: *de-
 gumentum non apparentium.* Lux est, quæ de Deo
 progredi utriusque fides est donum Dei: non ex
 operibus. Lux est supernaturalis. Laborat hæreti-
 cus Deum ingenij sui, ac rationis luce cognos-
 cere, verum in inquisitione deficit, unde vera
 Dei scientia privatus obsecatur: Ecclesia ve-
 rō lumine, id assequitur supernaturali ac divi-
 vno, sicut autem in cœlo vna lux est, vna ve-
 ritas est in qua omnes vivunt, ita & in Eccle-
 sia, vna fides est, vna veritas, in qua omnes vi-
 vunt, sibi que conveniunt. Interim sicut in cœ-
 lo omnes idem loquuntur, sic & in Ecclesia
 Obsecro vos fratres. *Et. v. idijson dicitur omni-
 & non sint in vobis schismata.* obsecra vobis Apo-
 stolus. Vnitas fides: sicut enim Deus vnus est, sic
 eius veritas vna est & tam vna, ut eadem sit
 sa veritas, quam hic per fidem profitemur, & il-
 la quam beati visionem clarissima facie ad fa-
 ciem contemplantur.
 Talem autem esse contemebat (auctore D. Au-
 Aug.) cum veritas vna sit, & in illa conuigan-
 tur eorum intellectus, qui rectè collinant, qui
 verò huic se opponunt, erroribus involuntur.
 Ita, quia hoc Dei regnum, Ecclesia Catholica,
 septem habet & limites, fidem nempe Catho-
 cam, qui terminis his comprehenditur, in Eccle-
 sia vivit sicut nos omnes per Dei gratiam, qua
 limites illos egreditur, de Ecclesia quoque
 gremio secedit ut omnes hæretici, & maledicti de-
 quibus sic D. Ioannes: *Ex nobis prodierunt, & non
 erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansis-
 sent utique nobiscum.* Deum deus sicut Deus, qui rex
 eius est, æternus est, perdurabilis, immutabilis.
 hinc Ecclesia, ut Dei regnum, habet quod æter-
 na sit, fixa, immobilis, quæ nulla vniquam oc-
 catione commota deficiat. Hanc non infide-
 lium peccata subvertent hanc non inimicorum
 pestulanda persecutiones: nec alia quælibet
 ratione convulsa collabatur: quia regnum &
 patrimonium est Dei, quod deficere posse credi-
 tum quia sancti, qui cœlestem illam componunt
 reipublicam, quæ cœlum dicitur, Dei iustitiam
 gnam

gnam: *Fecisti nos Deus nostro regnum.* Partim
 quod nulla eorum peregrina possint impref-
 siones perdere dicere, ordinem eius, concen-
 trumque transmutare: *Mulier in caelo amictu sole,*
& Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona
stellarum duodecim. Luna Eclipsim patitur, terra
 namque umbra illam potest contingere, & eo
 usque ascendit, ad stellas autem non pertingit,
 unde & illas nequit obumbrare. Si Ecclesia lu-
 na tantummodo vestiretur, illius terra possidet
 fulgorem obumbrare, verum illam pedibus suis
 sustinet, quo usque terrenorum umbra per-
 tingit. Quo pertingit? Ad corpus ab bona terra-
 ra, ad corporalia, haec omnia pedibus concul-
 cat: corpus vero, & caput, ex o terrenorum non
 ascendit umbra, ubi nequit obscurari, servat in
 sole, caeloque stellis fulgentissimo Regnum
 hoc quo nullum excellentius regnum hoc quo
 nullum firmius, sanctius nullum, regni est Dei.
 Illud Ezechielis qui Dei conspexit thronum,
 propriam Dei regni representationem refert
 quia sicut thronus regis magnitudinem, & ex-
 minentiam manifestat. Hic, inquit, thronus erat
 Sapphyrinus, super capita animalium: *Et in si-*
milisudo throni super firmamentum, quod erat
similans capiti animalium. Animalia firmamen-
 to ubi eorum capita, thronus autem his innitit,
 hinc Thronus Dei, eius indicans regnum, est
 Ecclesia: hic enim Deus sedet sublimis, hic
 regnat, hic gubernat. Animalia signant Monar-
 chias, haec sub firmamento, sub tempore, quia in
 hoc caelo est tempus, illi subditur. Thronus au-
 tem Dei supra hoc firmamentum, non illis
 subiectus, quae tenentur sunt, quae tempus po-
 test, quod omnia consumit, & non subiectus a-
 nimalium capitibus, id est monarchis. Cogitent
 quae cumque libuerint Romani, Graeci, Chaldaei:
 quia per haec quibus Ecclesiam perdere molle-
 bantur, fortius ipsa caperebat incrementum: *Thro-*
nus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut Luna
perfectam aeternam, & est in caelo fidelis. Sol co-
 ram me qui non obscuratur, Luna perfecta, quia
 tenebrae hic nullae nec ar: us coeli, consistit ante
 Christum: *Ecc ego vobiscum sum omnibus diebus.*
 Non deficiet Ecclesia: Deus enim in illa est,
 velut in proprio regno gubernans & imperans.
 Ipse est, qui est in Ecclesia, in eius regimine, in
 eius verbis.
 Quaesitio ventilatur inter philosophos quod sit
 vitae principium: quidam dicunt, cerebrum, alij
 cor, tunc alij sit quodcumque voluerint, ex
 tra controversiam est, quod sanis illis in ho-
 mine tribus partibus, mori non potest. Abscin-

datur illi dignus, vel manus, non morietur: quia
 tres illas nobiliores partes, quae vitae sunt prin-
 cipium, servat incolomes. Ecclesia corpus est
 Theologi vocant corpus mysticum congrega-
 tionem fidelium, quae est Ecclesia. Citius ce-
 rebrum est caput est: *Ipsam dedit caput super om-*
nem Ecclesiam, ipse cor est: Cor meum vigilat. Ip-
 se hepar est: Quia id quod dixit per Zachariam:
Ego ero et minus ignis in circulo. Ero ious
 & principium caloris. *Et in gloria ero in medio*
eius. Transfert Arias Montanus: *Ero ious,*
 quod origo sanguinis est, & alimentum, tunc quod
 nunquam deficiet. Huic annexum, quod in im-
 quam corpori deficiet alimentum: *Ecc, ego vo-*
biscum sum omnibus diebus, usque ad consumma-
tionem saeculi, mori non potest. Iteer hinc corpo-
 ris membra resciuntur, verberibus contumiant,
 non cerebrum, non cor, non ious, non spiritus
 calorem evolvunt. Christus etenim, qui cor,
 est ious & cerebrum, illi continuo assistit, reg-
 nat, & gubernat Ecclesiam: huic regno suo per-
 petuus adest conservator.
 Regna demonis in fideles sunt haeretici, nec
 non omnes, qui extra limites Ecclesiae commo-
 rantur, in quibus praest per superbiam diabolus,
 qui reddat eis contumaces, ne suum velint ca-
 ptivare intellectum in obsequium Christi: hos
 omnes perfecti sibi subditos possidet, necum
 quoad voluntatem per malitiam, cuius totus affici-
 tur visceribus, at in super quoad intellectum, per
 caecitatem & mendacia quibus sibi in adhibent
 oblinati. Quae ad modum enim Ecclesia, cum
 sit Deo in regnum, firma semper est & constans,
 nullis temporis subiecta mutationibus: nec Mo-
 narcharum dispositionibus. (a) Eclipses nescit, qui-
 bus obscuratur, quibus eius maculetur sanctitas,
 & fontido concuratur quibus Deus illam in
 ea regnans perpetuo reddit illustriorem. Sic e-
 conserse haeretici ac infideles, diaboli regni in-
 tor subijciuntur mutationibus, tam in fidei licitum
 secliarum, errorumque varietatibus, quae inter
 illos, sibi contrariae pullulant, ut hic alterius
 procuret interitum, & occasum, quorum nullus
 aut vioc constantia, aut perseverantia celebra-
 ter. Eclipses patiuntur tenebrarum, & obstina-
 tionis, tam omnium errorum caecitatem, qua-
 lem oculis conspiciunt, quibus eorum obscura-
 tur intellectus. Ad illos ascendit umbra terra,
 carnalibus affectibus obumbrantur, vitij & im-
 pudicis luxurijs, quibus anima quas illis cor pro-
 dicit, excruciantur. Quis mihi lascivias explicet,
 libidines in quas ipsos cecimus prolapsos,
 in quibus ut animalia in munda nostri temporis
 haeretici

Ephaf.
 1. 22.
 Can.
 5. 2.
 V.
 Eccle-
 sia nū-
 quam
 defi-
 ciet.
 Zach.
 5.
 VI.
 Eccle-
 sia sē-
 per cō-
 stans.
 (a)
 Baybe-
 nei,
 VII.
 Hare-
 tici sē-
 per in-
 cou-
 stātes.



hæretici voluntantur? Hoc diaboli regnum est, ad diuersum, ac regno Christi contrarium. Et iuste quidem tali regno Rex talis præfigitur: sic diabolus pater mendacij & erroris, & qui in obstinatione atque peccati sui peruicacia primas refert, quàm suis in mendacijs & infidelitatis erroribus tam acriter patiuntur hæretici.

§. 3. Tunc de demone dicitur, quòd perfectè quempiam possideat, quando cum in heresim & à fide Apostolicam impellit.

Hinc ardens illud oritur diaboli desiderium quo velis remisque contendit huic homines regno, per infidelitatis, seu hæreseos peccatum incorporare: Deus huius sæculi excocauit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloria Christi: Quo circa bellum infert Ecclesie regno Dei. Non sufficit Turcæ pyratæ, dum litora Hispaniæ radit, & captiuum rapit ea perambulante securum nullumque hostem timentem, dum piscatorum lembos Christianorum terminis piscantes deprædat, donec captiuum comprehendat, extra limites abducat Christianorum, eo in loco habeat, ubi plena atque perfecta super eum gaudeat potestate: quamdiu enim captiuus intra terminos hæret Hispaniæ, fieri potest, ut ex campestribus profiliant armati, captiuum eius manibus eripiant & in patriam asserant libertatem. Talem tibi describo dæmonem tyrannum, non illi sufficit sibi subicere multos intra terminos Ecclesie desides, salutis suæ incertos, non ut etenim, quamdiu adhuc Ecclesie gremio continentur, multos in eorum & libertatem & auxilium aduolare Prælatos scilicet, Prædicatores, Confessarios, &c. Pleno nondum sibi ipse persuadet captiuum tenere dominio adhuc Ecclesie, id est regni Christi limitibus circumseptum, adhuc fidei terminis non excedentem. Perfectum coratur obtinere dominium, & his Ecclesie fideique terminis animam eliminare. Quinimò ea de causa D. Augustinus interpretatur, hunc mutum, surdum, & cæcum, quem adeo pleno Sathan occupauerat imperio figurate hæreticos, in quibus diabolus pro in pia sua voluntate, ac voluptate dominatur, qui nec ore consentitur nec corde credunt, extra terminos vagantur Ecclesie, & si lei limites transgreduntur, cuius adus sunt, corde credere, ore confitenti, teste D. Paulo: Corde creditur ad iustitiam, ore au-

I. Similitudo. 2. Cor. 4. 4. Lib. 99. Euang. cap. 3. Rom. 10.

tem confesso fit ad salutem. Vium huius exemplar vidit D. Ioannes Iocustus nimirum, velut mulierum capillis formos, diademate in capite venerabiles, de puteo fumi prodeuntes, plenas veneno mortifero: Et habebant super se Regem Angelum abyssus, cui nomen Hebraicè Abaddon, Græcè autem ἄπολλος, Latine nomen habens Exterminans. Quis melius vquam diabolum, eiusque regnum descripserit, vel infideles, maxime hæreticos delinearit: egrediuntur de puteo caliginosis ignorantie, & malitiæ, quem intrarunt, quibus eorum obocœatur intellectus. Mulierum præserunt facies, earumque fucum gerunt capillis implexum, quo pectus suam declarare extermi-natum: In vultu lucet aures. Mulierum vultus, animus firmus, si firmus, ac multo libidinosior: inhonestior multo: hoc enim vana faciei compositione, criniumque ornata S. Scriptura significat Quare in S. Scriptura mulieres honestæ sanctæque describuntur: Mulieres in habitu ornato, cum verecundiâ & sobrietate ornantes se non in toris crinibus; &c. sed quòd dicunt mulieres promittentes pietatem per opera. Idem confirmat D. Petrus: Quærum non fit ex-terminatio capillatura. Subtiliter probant Terrullian. D. Clem. Alexand. D. Cyprian. talem faciei cultum in mulieribus tantum reperiri communibus, impudicis, animo venereo libidinosis: hæc enim omnia incensura sunt carnis voluptatibus. Hoc hæreticis omnibus imponitur: omnes quippe libidine intemperantis cupiditatis exardescunt: Exemplo tibi sint Lutherus, Caluinus, eorumque sectatores. Hæc, namque vitia proferunt causa, cur fidem exhorreant Catholicam, & ab ea desiciant Apostata, ut videlicet fræno suis liceant illis voluptatibus vacare laxiori: Noluit intelligere, ut bene ageret. Quocirca D. Augustinus mulierem illam meretricem, quæ pusionem pupillæ diuidens lum exposcebat: Nec mihi, nec tibi sit, sed diuisatur, comparat hæreticis, quos semper vita committitur inhonestæ, animisque commaculata indecoris, qui fidem postulant non vniuersam, sed in plures errores sectasque dissecant. At ingeniosè notat D. Bernard. Hoc quippe proprie quadam hæreticis, si ea amittat mendaciam, sectasque componeret enim secundum est mendacium quo niti lum appareat, illud verum & humane scietia conunt a domato, qui crines sunt hominum capitis nascentes, humanis rationibus carne & sanguine progeniti. Loquitur D. Bernard. Hæreticorum iniquitas in his

bet hunc in se puritatis, veritatisque nitorem, & idem multo curatos gerunt, ipsam colorare, & sic care phaleris verborum & versutis syllogismorum. Ne si nudus appareat, falsa etiam appareat turpitas. Addit insuper, locustas in caputibus gestare diademata, nec hoc hæreticis inconueniens: nam eorum quique ambit primatum, non vnius alteri suum submittit iudicium, inflati superbiâ, quisque suum cæteris præfert intellectum, an tepuit opinionem; & illa phrasi D. Ioannes hæreticorum describit agendi modum, malaque conditiones. Num Regem agnoscunt? Vtique: Angliam abyss, & monem, hoc enim dicebamus, hæreticos ac infideles regnum esse diaboli, in quibus plena atque perfecta regnat auctoritate. Quia verò, teste philosopho, nomen, rei alicuius est declaratiuum, ut Spiritus S. explicet, quis sit ille Rex, quæ eius ex naturâ propriæ conditiones, D. Ioanni nomen illius declaratur: Cui no- Hebraicè Abaddon, Græcè ἀπώλλων Latine habens nomen Exterminans. Quia vt admittunt in hunc locum Abbas Rupertus, & D. Thom. vt omnes illum agnoscerent, quis sit nomen eius voluit tribus primarijs linguis Hebraica, Græca, & Latina, exarari.

His consonat quod idem D. Ioannes in suo narrat Euangelio, Christi titulum cruci con- scriptum fuisse: Hebraicè, Græcè, & Latine Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Saluator erat vniuersalis, conueniebat ab omnibus illum eam agnoscere nomine tenus ita quia diabolus hostis est vniuersalis congruum est, omnes illum cognos- cant, & ex nomine quis sit intelligat. Sicut ex no- mine Christum agnoscimus: Iesus ipse enim sal- uum facit populum suum à peccatis eorum. Simi- liter & diabolus, Exterminans. Abaddon nomen est Hebraicum & Chaldaicum, significans per- ditionem seu corruptionem. Nomen congruum diabolo: Idem à Iob illi impositum: Perditio & mori dixerunt: auribus nostris audiuimus. At ele- ganter hoc exposuit D. Ioannes, & Latinus in- terpres: Exterminans. Non enim intendit diabolus hominem vtcumque perdere, sed eatenus diruere donec illum fidei Catholicæ & Ecclesiæ ter- minis exturbarit. Hoc ap. i syluestri studium, à vinea palmites exciudere; ex Davidis, cloquio: Exterminauit eam aper de sylua. Hæc prima sol- licitudo: quanto uanque tempore fidelis intra sepes moratur Ecclesiæ, centiens abundat reme- dijs, & licet primus sit in numero peccatorum, adiuat expertissimi medici, & efficacissima qui- buslibet & præscripta infirmitatibus antidota: Nam, nisi non est reſina in Galaad, aut medicus Hieron. Bapt. de Lanuca. Tom. II.

non est tibi. Porro extra Ecclesiam nulla sunt: Extra Ecclesiam non est salus. Nouit inimicus in arca Noë cõtra diluuium superesse remedium, quemquam hic se posse, ne percat, tutari; quod D. Pet. explicat de Ecclesiâ; i. quâ per baptismum admittitur, extra arcam non est salus: quocirca toto conamine studet diabolus animas arcam Ecclesiæ exturbare, fideique Christianæ libertatis quo securus ille as regno detineat infidelitatis, elimi- nare.

§. 4. Diuersos sibi, contrarios habent nati- uos Christus & diabolus.

Iam nouimus duos illos sibi, cõtrarios reges Christum & diabolum, iam ambozum regna declarauimus, iam eorum exposuimus inten- tiones: de monis est, de Christi regno, eiusque Ecclesiâ, fideles extrahendo sibi populum congre- gare, Christi verò seducelos reduciendo, oues quætere, perditas, & de Ecclesiæ ouili reuocare separatas. Ad cuius executionem intentionis am- bo sibi conscribunt reges, exercitus duces, vexil- liferos, primipilos, tribunos, centuriones cæterol- que militiae ministros. Quæ tales habet diabolus semperque habuit ab ipsis primordijs Ecclesiæ: Videte canes, (inonet D. Paulus;) vide malos opera- rios; vide concisionem. Quæ sunt operarij, qui re- sciudere, qui separare, qui diuidere fatigant. Ab ipso confestim Euangelij principio, quæ alis egre- ditur Ebion, Cherinthus, Nicolaus diaconus, & paululum progrediendo, quot, heu quot habuit Satanas officiales! Arium, Eumonianum, Sabellum, Cerdonem, Eutychem; emisit malos operarios; in omni tempore, in omni seculo, quinque & ab antiquis temporibus, ad nuntum habuit quadrin- gentos. Vidit enim Michæas Propheta præcelsò Deum thronò residentem, illique myriades assis- tentes Angelorum; & ecce oculò, sed iustò vult iudicio permittere, vt deceptus cadat Achab impius in prælio, quocirca proponit: Quis decipiet Achab, Regem Israël, vt ascendat, & cadat? Huic quæstioni nullus beatorum responderet An- gelorum: fraudes enim ignorare, nec illas mo- liuntur. Cedit locum Deus diabolo, vt accedat, vt in diebus Iob legimus contigisse, quando ce- lestes adstant Deo spiritus. Coram Domino, as- fuit etiam inter ipsos Satanas, Proh. quitur, & ope- ram promittit. Ego decipiam eum. Hoc est, ita hoc est diabolo proprium, de quo testatur Chri- stus: Cum mendacium loquitur: quia mendax est, & pater eius, Percunclatur Dominus, quâ ratio- ne regem decipies? Et ille ait: Egratias, & ero

Hier. 8
12.
10
Philip.
23.
I.
Chri- stus & dæmò
cõscri- bunt sibi mi- nistros
1. Reg.
22. 20.
Iob c. 2.
6.
Ioan.
44.
Ooo
Lp11-20



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

22 *Spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.*
 23 Adstant presentes quadringenti falsiloqui Pro-
 24 phetae; inuiti diabolus, per illos epus aggrediar.
 25 Quadringentos habuit sibi huic stratagemati pa-
 26 ratissimos: innumeros enim habet; ut decipiant
 27 homines, promptissimos.
 28 **83** Idcirco tam serid Saluator suos admonuit, sol-
 29 liciti ambularent, prouidi circumspicerent actio-
 30 nes, uerba & doctrinam Satanae ministrorum: qua
 31 in his omnibus eadem cum demone feruntur
 32 intentione, cuius se ministros esse profiterentur,
 33 populum confunderent, & fallunt, ut in aeternum
 34 illum eum Satana propellant incensum: *Atten-
 35 dite in falsis Prophetis. Ministris diaboli* Quantum
 36 illi diabolo congregant exercitum? Quantum
 37 Anus? vix illa Hispaniae provincia, fidei Catho-
 38 lica licet studio filissima, venenum euasit haere-
 39 ticos. Quos post se traxit populus Manichaeus,
 40 ita ut & ipse Augustinus, triginta primis aetatis
 41 annis sub eius vexillo militaret. Quam innume-
 42 ros diabolo conciliauit impius Heludius, &
 43 Mahometh? quam, ut pene dixerim infinitos,
 44 Lutherus & Caluinus? Hoc damno nosti con-
 45 spicimus, patimur, & ad lacrymas commouemur,
 46 non sine maxima fidelium omnium commiserati-
 47 one.
 48 Attamen simili modo, nec suum uoluit Chri-
 49 stus regnum delictiui duobus ac populo, qui huic
 50 eius conquisitio i cooperarentur. In huic igitur
 51 sine in sacros legat Apostolos, illis contra dia-
 52 bolum tribuens potestatem, qua possent illum,
 53 **Luc. 10** superate, exterminare: *Eccc de li uobis uirtutem su-
 54 per omnes potestatem inimici,* suis loquitur Apo-
 55 stolis, ac in hodierno euangelio clarius ostendit, tua
 56 illos pollere potestate, quando marmuratoriibus, ac
 57 calumniatoriibus *In Beelzebub principe demonum*
 58 *eiecit demonia,* respondit interrogatiue: *Filij uestri,*
 59 *(Apostolos intelligebat filios Iudaeorum,) in quod*
 60 *ejecit?* quod ipsi non negabant, Apostolis
 61 datam esse uirtutem eamque diuinam, qua dae-
 62 mones expellerent, ac superarent, ad hoc tot ele-
 63 **1. Cor.** git ministros: *Quid igitur est, Apo? Quid uero*
 64 **3.** *Paulus? Ministrum enim eius credidistis.* Dicit ipse
 65 **1. Cor.** Paulus: *Sic nos existimemus homo, ut ministros eius*
 66 **4. 1.** enim sumus tribuni, eius centuriones. Ideo reli-
 67 quiqui in Ecclesia sua continuam Summorum
 68 Pontificum successorem, qui generales essent
 69 exercitus Imperatores, titulumque sumerent,
 70 quem primus omnium D. Gregorius magnus
 71 sibi adscripsit: *Seruus seruorum Dei.* Deinde sub-
 72 stituit Episcopos, ac Praelatos de quibus praecelare
 73 D. August. Episcopos intelligens Catholicos &
 74 sanctos sui temporis, uelut D. Irenaeum, D. Cy-

priam, D. Hilarium, D. Basilium, D. Gregorium
 Nyssenum & D. Gregorium Nazianzenum, D.
 Ambrosium, quos contra Arium nominat haere-
 ticum: *Isti Episcopi sunt docti, graues, sancti, uerita-
 tatis acerrimi defensores aduersus garrulos uania-
 tes, qui solum Catholicam in latere luxerunt quam
 in cibo sumserunt, cuius lac & cibum parus ma-
 gnusque ministrarunt, quam contra inimicos etiam uos
 non damnatos aperisistis, & fortissimè defendistis.*
 Quam eximius fuit Dux D. Athanasius con-
 tra Arium? Quis contra Pelagium D. Augusti-
 nus: antagonista D. Hieronymus. obstitit Helu-
 dii? quam fortis Eunomio D. Basil. aduersarius:
 quam acriter Leo Pontifex Eurychen impugna-
 uit? sic igitur perpetuo Christus praebit & dia-
 bolus decertant, atque horum opera ministro-
 rum, suos sibi quisque debellat aduersarios.

**S. S. Instruktion & motu Spiritus S. insti-
 tum fuit tribunal S. Offij Inquisitionis, ad
 Christi regni conseruationem.**

Verum enim uero singulariter ministri,
 quos Christus Dominus huic muniti ha-
 bet designatos, illi sunt, qui S. Officio
 Inquisitionis deseruiunt quos inspiratione moti
 diuina Summi Pontifices instituerunt, nomina-
 tim autem Innocentius Tertius, & eius succe-
 sor Honorius tertius, uidentes haereticorum exer-
 citum copiosissimum, quem diabolus iulcatue-
 rat, feruentissimum Christi regno id est Ecclesie
 bellum illaturus, à mortuis excitans ueteres om-
 nes haereses obliuione iam sepultas Manichaeo-
 rum, Pelagianorum, Arianoorum, Catharorum,
 his super addentibus innumerales alias Albi-
 genibus, aliisque monstris infetnalibus, qui
 tanta potestate, cum prodierunt, ut integris impa-
 ti exercitibus, innumeraeque militum multitudi-
 ne in maximas Ecclesiam adduxerant angustias:
 Haec igitur conspicati Pontifices, nullum tantis
 leuandis malis iudicauerunt aliud superesse reme-
 dium, quam instituerent ministros ducesque spiri-
 tuales, qui singulati studio, ea quae fidei
 tangunt, contra haereticos exequerentur: uide-
 S. Tribunal creauerunt contra prauitatem haere-
 ticam, fideique Apostatas. Hoc autem munus ze-
 losis commissum est Inquisitionibus duces esse
 huic officio strenuissimos, & ad hoc eliguntur
 Ecclesia; ita ut de illis dicere Deo liceat, illud
 Haiae loquendo de Ecclesia: *Super muros tuos Ieru-
 susalem custodias, tota die ac nocte in prop-
 tium, non tacebis.*

Mat. 7. 15.

Luc. 10. 19.

1. Cor. 3.

1. Cor. 4. 1.

22

Q Cr

O Civitas eminentissima, sancta Ecclesia, Dei regnum cuius murus cuius spes est fides; huic muro præfiguntur vigiles, duces fortissimi, qui septem perpetuo custodiant inconcussam: Custodes, D. Cyrillus Angelos interpretatur, præcipue Doctores, & zelosos Prælatos; nec repugnat illos mirabiles intelligi custodes, Apostolicos scilicet Inquisitores: Custodes. Videtur autem hoc posse declarari per illud quod Spiritus S. de lectulo prædicavit Salomonis: *En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiant ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, Et ad bella doctissimi.* Hoc exponunt aliqui ad litteram de Salomone, cuius sublimem nobis gloriam ac magnificentiam describit Spiritus S. ac opinantur, huius esse partem magnificentiæ, curram eligi sexaginta fortium, qui in quibus noctibus lectulum ambirent Salomonis: huic succurrit, quod Abbas Rupertus expendit; ex diversis illud S. Scripturæ locis elicitur; quod scilicet Salomon electos haberet sexaginta fortissimos. At subtiliter D. Gregorius Nyssenus & Theodoret probant, hoc non tam de persona Salomonis, quam Christi intelligendum, cuius Salomon figuram exprimebat: Salomon enim inquit Theodoret, idem est: *Ac patet Princeps pacis.* Quod proprium Christi vocabulum est. Lectulus Christi est Ecclesia, & lectulus dicitur, non sine mysterio: infidelium enim congregatio, lectus magnus est, ubi multi recubant dii, & licet vnus Deus recumbat, locus est & alteri, & alteri, & millenis; vt apud Romanos constat: At nos hic lectulus vnus solum capit Deum, & hoc eo quidem modo, vt si alterum adiunxeris, prior recedat: *Vnus Deus,* ait Apostolus conuoluerit illi Deuteronomij: *Audi Israel. Dominus Deus vnus est.* Locus duobus aut tribus dijs non patet, quod B. Augustinus eleganter expendit. Et in fallat, hoc nobis Dominus per Isaiam significat: *Evangelista vnus est stratum, ita vt alter decidat, Et passum vnus, vtrumque oprire non potest.* Dum à deo recedis, vel alterum admittis Deum, egrediendo, vel pedem vel manum animæ offerendo ab vna fide, vno Pontifice Romano, vna confessione, ne iam extra Ecclesiam diuagaris, quæ idcirco diminuitur lectulus dicitur. Licet alij alias assignarent rationes, scilicet, quod in principio fuerit Ecclesia tam exigua, qualem, fuisse nouimus: vniuerso merito Christus suis dixerit: *Nolite timere passillus grex.* Hoc lectulo pacificus requiescit Salomon Christus, hic fixum habet habitaculum: *Eccc ego vobiscum sum, omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* Non lectulum illum vult

ipse deserere, pro libitu eorum, qui illi conantur exturbare; proinde vigiles possunt: *Constituit custodes, ait Isaias, & hic, sexaginta fortes ambiant.*
 Licet autem intelligant quidam, hunc numerum determinatum sexaginta poni pro indeterminato, phrasi S. Scripturæ familiar; notat nihilominus D. Gregorius, quod ex illo notatur alij, hoc numero viros designati virtute perfectissimos: Numerus enim sextarius, numerus est perfectionis, qui decies multiplicatus, sexagenarium perficit, q. d. habet custodes viros fortes, electos, perfectos, ex eminentissimis Israel, meritis, Christiana pietate dei zelo, virtutibusq; ceteris præstantiores: Optime describit Apostolicos Inquisitores, vigilæ regni Christi destinatos, hoc quippe nomen indicat inquisitoris: *Propter ignores nocturnos.* In hæc vitâ noctibus ambulamus, res clarè non dignoscimus, sed obscure, luce fidei collustrati, quam nobis assumimus velut candulam, seu lucernam sicut nocturnis obambulantes: illa quippe metaphora nos D. Petrus alloquitur: *Cui bene facitis attendentes, quasi lucerna lucenti in caliginoso loco.* Quia viuimus, & noctibus incedimus: *Omnes quippe inuoluntur tenebris.* Dixit ille amicus Iob. Pericula sunt, fatentur omnes decipulas nobis struunt hæretici: (a) Hinc requiruntur custodes, qui nos à casu defendant, & periculis eripiant. Olim Episcopi & Doctores eligebantur custodes, de quibus D. Aug. *Sub ipse paucis verbis in simbolo constitutas, plerique hæreticorum sua venena occultare conati sunt, quibus resistit, Et resistit diuina misericordia per spirituales viros, qui Catholicam fidem non tantum in illis verbis accipere, Et credere, sed etiam Domino reuelante intelligere atque cognoscere meruerunt.* Modò uero particulariter instituti sunt Inquisitores Apostolici: vt autem Ecclesia tranquilla pace cõquiret, & fidelium quisque hoc lectulo dormiat inoffensus: ratio postulat, custodes tales adhibeantur, hoc quippe eorum est officium, Plures inueniuntur, qui huius vitæ tenebris abuti, laruati discurrunt, quales depingit Apostolus: *Psando Apostoli operari subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi.* Et non mirari: ipse enim suauis transfiguratus se in Angelum lucis, non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur, velut ministri iustitiarum quorum finis erit secundum opera ipsorum. Laruati, dolosi profiliunt, quare ex necessitate est, perpicaces constitui custodes, qui dolosos detegant, & talibus eijciendis inuigilent diligentes.
 Curram contemplatur Ezechiel, populi Dei eiusq; Ecclesiæ defensorum: at quis ille currus? quibus componitur? Animalibus multioculis.



476
 III. Inqui-
 sitores
 debent
 esse
 custo-
 des.
 Iohan.
 21.17.
 Luc. 22.
 32.
 Act. 20.
 28.
 Apoc. 3.
 2.
 Luc. 2.
 9.
 Lib. 2.
 de Ori.
 5. In-
 quis-
 itionis.
 c. 1.
 IV.
 Olim
 fiebant
 cogre-
 gatio-
 nes de
 de ce-
 bu fi-
 dei.
 Cap.
 quonia
 18.
 22

Hoc dicimus officium Inquisitionis. Curus est
 à Deo in Ecclesia constitutus, eam sibi sumeret
 defendendam. Sanctum Tribunal Domini Inqui-
 sitores, animalia sancta sunt, plena oculis: hoc e-
 nim est Inquisitores esse, eò animò instituntur,
 & de eorum agit institutione S. Pater noster Do-
 minicus, vt multi oculi, ac lyncei, perpetuas a-
 gant in defessi vigilias. Notandum autem est, pri-
 marium eorum fidem iudicem esse Pontificem,
 ipsius est definire, declarare, punire, & prohibere
 quicquid fidei iudicauerit esse contrarium: *Parse-
 ones meas*, mandat Petro Christus, eum summum
 creans Pontificem: *Ego rogavi pro te, ut non de-
 ficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma-
 fratres tuos*. Petro eiusque successoribus hanc tradi-
 dit Saluator auctoritatem: Porro quia pater multus
 est, indiget supremus ille pastor alijs pasto-
 ribus qui sedulo vigilent. Accesserunt Episcopi,
 qui vigilent, vnde & nomen sortiuntur: *Episco-
 pus superintendens*: quinimò dixit alibi Cicero:
Posuit me Pompeius Episcopum in Campania, Ei
 namque illo in loco hoc munus iniunxerat, vt
 intendere, & diligentius ijs studeret, quæ ibidem
 in quamlibet partem agebantur. Quinimò & D.
 Paulus optime monebat: *Attendite vobis & uni-
 uerso gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos,*
 & c. *vigilate* & c. Insuper notat D. Ambrosius, quod
 Angelos precipiebat D. Iohanni, vt euidam diceret
 Episcopo: *Esse vigilans*. Episcopi namque con-
 grue significantur per Pastores, qui *Custodiebant*
vigilias noctis super gregem suum. Ad hoc illos de-
 stinauit, illorum cura est ac sollicitudinis vigila-
 re, lustrare gregem, vulpes, luposque qui gre-
 gem disperdere moluntur, procul amoliri: quo-
 circa hoc illis officium iniungitur.
 Ea de causa, pro vt Paramo, tradit in exordio
 Ecclesie, in singulis Prouincijs quotannis binæ
 habebantur congregationes, vt de rebus fidei fie-
 ret inquisitio, & inter se conferrent, quid doce-
 rent, quid predicarent, num nouitates introduce-
 rentur, & hoc per sexcentos annos continuatum
 est vsque dum in Concilio sexto Generali Con-
 stantinopoli celebrato, determinatum fuerit, ob
 plurimas, quibus Episcopi detinebantur, occupa-
 tiones, illæ Congregationes non nisi semel per
 annum celebrarentur, ad rerum fidei indagatio-
 nem. Idem confirmatur in Concilio secundo ge-
 nerali Nicææ convocato sub Alexandro secundo,
 habeturque in decreto, quod idem obseruatum
 fuit, vsque ad tempora S. Lucij Pontificis circa
 annum Domini 1181. & vsque ad Concilium La-
 teranense sub Innocentio tertio anno Christi 1215,
 de quo Decretales. Vbi de uero committitur Episcopi

copias tales faciant inquisitiones, & ad hoc Syno-
 dos conuocet Prouinciales. Cum autem dam-
 na malaque multiplicarentur, nec non negotia
 crescerent Episcoporum, uideri omnibus erat
 ad oparoy.
 Notat D. Hier. illud Christi. Seminauit agricola
 la bonam semen in agro suo, quem famulus co-
 mendauit curandum, at illi dormierunt. *At cum
 dormerent homines, venit inimicus homo, & super-
 seminauit zizania in medio tritici*. Christus campus
 seminator Ecclesie, quam electum semen se-
 minauit: *Semen est verbum Dei*, Doctrinam fidei, ac
 Euangelij, & agrum commendauit ministris eu-
 stodiendum: *Posuit vos Episcopos regere Ecclesiam
 Dei*. rerum Ecclesie sollicitos, at alijs rebus in-
 tendendo dormitauerunt. Hæc captiua occasione,
 potuit operari hæreticorum huic agrum intare
 diabolus, & huic celesti semini, scilicet, ac hære-
 ses inferni supereminare. Et hoc licet semper
 verum fuerit, specialiter tamen tempore D. Do-
 minici: ad tantam quippe malitiam mundus in-
 creuit, vt illum perdere Dominus uoluerit. Ob
 plurimas Episcoporum occupationes: hoc in nego-
 tio actum est negligenter. Et quantum sapio, de
 profundo inferni prodierant omnes locustæ, hæ-
 retici, & antiquæ hæreses. Quibus totus orbis
 conflagrabat Albigenes, Albarenses, Esperoniles,
 Incapati, Galeati, Arnaldistæ, Beguini, Pauperes
 Lugdunenses, quorum ira tædedit Alexandrum
 tertium, vt moerore confectus exspirauit. Misit in
 Franciam Pontifex Abbates, vt huic occurret
 malo, cõmissione & Apostolica munus aucto-
 ritate, Procurat, ac disponit, vt in defensione Ec-
 clesie Tribunal erigatur, quod rebus fidei contra
 hæreticos tantummodo intendat. Velut alter Es-
 dras, dum te edificandam cogitat Hierusalem, vt
 videt omnibus non posse prospicere Sacerdotes,
 vti que cultui diuino destinatos ait Spiritus S. *Pe-
 sumus custodes super murum die ac nocte contra vos*.
 Aderant enim iniuri: *Qui inliabantur insidiam
 circa murum*: nec qui intra muros ciuitatis erant,
 securi quiescebant. Et hic similes, sunt qui mo-
 liuntur insidias circa murum Ecclesie, nimirum hæ-
 retici, qui diabolicis instructi uexillibus, nouas
 introducere conantur opiniones; hic vigilantes sta-
 tuntur oppositi, instituntur Inquisitores, qui
 milleis oculis perspicaces uulpinos detegant
 inimicos: *Qui inliabantur insidiam*, hæreticos.
 Circa murum. Murus fides est, qui 108 & cingit
 & vnt. *Vnus Deus, una fides, vnus baptisma*. Et
 omnibus non sufficiunt Episcopi; eligantur igitur
 Inquisitores: *Super muros Hierusalem constitim
 custodes, tota die ac nocte, & c. Argi centoculi, qui*
 gulo

custodiant. Hoc autem ad instantiam ac dispo-
 sitionem S. Dominici factum est, & erectum sub
 Innocentio tertio tribunal seu curus Inquisitio-
 nis. Negare non possumus, quia multo ante fue-
 runt Inquisitores a sede Apostolica constituti: Ve-
 runtamen Commissarij erant delegati, ad vnum
 aut alterum casum, ad viam aut alteram causam
 in particulari Commissarij Pontificij. Tribunal au-
 tem cum potestate ordinaria, nunquam vsque ad
 tempora D. Dominici fuit erectum, quod definire
 possumus: *Virga vigilans* quam vidit Hieremias;
 virga id est imperiū, auctoritas, tribunal, princeps
 qui vigilet, & superintendat. Hæc est Inquisitio;
 cum hoc, & hoc instituta est, eliguntur Inquisi-
 tores pleni oculis super libros, doctrinam, perso-
 nas, nationes, vt nihil agant aliud, nisi his perpe-
 tuo intendere, quo possit Ecclesia, vos, & ego,
 requiescere. Vt eleganter dixit Zacharias Fers-
 tius Episcopus Sardienus in secundo hymno de
 S. Dominico, quem composuit, ex mandato Leo-
 nis Decimi.

*Ergo solemnes repetamus hymnos
 Et Sacerdotem veneremur, in quo
 Roma securo cubitat fopore
 Schismata contra.*

illo entru protegat, cingit, & munit Ecclesie
 murum, dum indefessis instant vigilijs custodes
 Inquisitores.

Examinemus illud: *Scitote, quoniam mirificauit
 Dominus sanctum suum*: An Hebræo legitimus:
Sanctum es Hacam, quod significat *Sanctum* &
ciconiam quia eodem vocabulo voluit Deus signifi-
 ficari sanctum, & persecutorem venenatorum a-
 nimalium, quales sunt hæretici, quos ciconia per-
 sequitur, titulus optime conueniens Inquisitori-
 bus. Duo namque necesse est, habeant, sunt san-
 cti, perfecti, quatenus vt vigilēs custodiant,
 protegant, & fidem conseruent illibatam. Cico-
 nia (teste Isidoro) perperes gerit cum serpentibus
 inimicitias; sollicitè eorum inquit nidos, & vbi
 oua excludant, que deglutit, vnde & campi tam
 his, quam brionibus, araneis, alijsque venenosus
 animalibus expurgamur. Symbolum Inquisitori-
 bus proprium, hi etenim hæreticos persequuntur,
 eorum quarunt & inquirunt nidos, ac studio sin-
 gulari eorum conantur oua repente, hoc est co-
 rum sectas, errores, & falsas doctrinas indagare,
 & cum illis eorum euertere fraudes, quas texunt,
 vt illis sese quaquaersum extendant. O quale
 præmium à Deo sperare possunt, si eum dili-
 gentia suam hoc munus exequantur. O qualis
 ciconia David, qui Dei inimicos percrutaba-
 tur, illas destruxit, & quali Deus ipsum præ-

mio cumulat, Phineen ob feruentissimum zelum, quo Deus non extulit honore: voluit etiam
 vt Sacerdotio fugantur perpetuo posteri eius.

Sunt pariter huius regis milites, & ministri
 Ecclesie, sui que regni familiares, Consultores,
 qualificati, ceterique Sacri huius Tribunalis
 ministri quos modo habemus. Vidit Ezechiel in
 eorum suo rotas vt diximus quibus mouebantur
 dependentes à motu quatuor illorum sanctorum
 animalium: *Cumque ambularent animalia, ambu-
 labant pariter & rota iuxta ea.* Huius S. Tribu-
 nalis Inquisitionis hoc quoque dicitur hierogly-
 phicum: indiget enim qui moueat Idcirco rati-
 onem congruum est, vt sint familiares, alijque
 ministri, qui curam tribunalis moueant, ad mo-
 tum, & directionem eorum, que illis iungunt
 Inquisitores. Numerum vidit D. Dominicus hæ-
 reticorum valde copiosum ac fortem nimis, suas
 verò vires illis reprimendis inferiores: vnde scelis
 Apostolicæ approbatione; congregationem insti-
 tuit ministrorum, qui armis instructi ipsi se op-
 ponerent hæreticis, illos persequerentur, nec ab
 incepto desisterent, donec illos deuincerent, pro-
 strarent, & captiuos caperent, vtique puen-
 dos. O qualem ministrorum cōstituit exercitum!
 Finis vero, ad quem hæc ministrorum est cōscri-
 pta societas, hic est, vt suas singuli conferrent
 vires, quibus hæreticos inquirerent, superarent,
 vincerent, adducerent castigandos. Illæ rotæ cur-
 rum ducunt S. Tribunalis; quia per Inquisito-
 res motæ; eorum erga hæreticos iussa adimplent
 & dispositionibus obediunt. Illis succedunt fami-
 liares, & ministri S. Officij Cruce signati: hoc
 quippe signum illis D. Dominicus attribuit. Hæc
 eius inscriptio hæc circumferunt, albo nigroq;
 colore intertextam, ad normam habitus suæ Re-
 ligionis; Cruce milites.

Proposito maxime conuenit, quod de trecentis
 Gedeonis militibus circumfertur, quos Deus vo-
 luit sub hoc numero eligi ad certamen. Numerus
 trecentismus apud Hebræos signo Thau, quod
 est Cruce scribitur: quia T crux est, dum scribis
 & Thau forma est Cruce. Milites; qui sub hoc
 Thau decertant in acie; sint illi qui eliguntur,
 rotæ plenæ oculis, docti, prudentes, impigri, qui
 ad impetum sanctorum moueantur animalium
 quia *Cum euntibus stabant, & cum eleuantur à ter-
 ra pariter eleuantur*: illo igitur commoti spiri-
 tu, vira & diligentia, Desistunt demoliri in-
 micos, cum sint fidei detentores, sicut è contra
 hæretici fidem conantur euertere, eius sicut Sa-
 tanas, persecutores inferissimos.

VII.
 Rotæ
 curus
 sunt
 ministri.
 Exec. 1
 19.

VIII.
 Trecentis
 Gedeonis
 milibus
 signa-
 tur.



§ 6. Infirmisima ratione pollent Inquisitores & auctoritate & potestate, ad puniendum hereticos.

14
2. E. dr

Omnes tenentes gladios. Non sunt hi vigilantes inermes, sed armis affatum instructi, gladio accinxerunt illos sedes Apollolica, spirituali scilicet auctoritate degradandi, excommunicandi &c. Ipsi Reges ac Principes suum in temporalibus tribuunt auxilium, qui gladijs armantur ac cunctis quibus se cum opponant hereticis, tum eos severius puniant. Illos operant heretici nudos armis: hanc quoque nostri temporis heretici sententiam protulerunt, ut nulla sit illis potestas captivandi, ligandi, puniendique hereticos, iuxta criminum suorum ac rebellionis gravitatem. At hoc nequissimum est. Omnes tenentes gladios. Quid, quales, rerum ageret Ecclesia, si tales non essent custodes accincti gladijs, potentes auctoritate, quibus modo conspiciamus eos obarmari?

Ps. 105
23.

Quam sunt illa preclara Davidis verba, dum de Moyle loquitur: Si non Moyses electus eius stetit in conspectu. Legunt alij: In ruptura muri. Si non se Moyses gladio preclatus opposuisset, nisi quid actum erat de populo Dei, de fide, de Religione? Meminit hic David votivum illius adorationis vituli, dum enim Moyses in montis cacumine cum Deo familiariter conversatur, populus in monte consualle consistit vitulum, solum ut Deum proclamaret, adoraretque idololatram: ut clarius dicam, defecit a fide & hoc dicit David: Ruptura muri. Fides ut diximus, murus est Ecclesie, qui nos omnes intra illam vitos comprehendit: ruptus est murus: quia a fide defecerunt, & cum multi per hanc aperturam paulatim egredierentur lapsi in idololatram, quid agit Moyses? Sicut Dux strenuus, dum muri fragmen decidit, ilico rupturam se opponit, ne turmatim hostis ingrediatur &c. Ita quoque Moyses in ruptura fidei stetit: Stetit. Vix fide hoc enim significat: Stetit. in fide, quam illi diruperunt. Firmus se opposuit In fide stas, inquit

Exod.
32. 26.

Apollolos: hac armatus hie, stetit Moyses, & quomodo gladio: gladium enim eduxit ostenditque evaginatum, vociferatur: Si quis est Domini, iungatur mihi. Concurrunt autem omnes de tribu Levi, & tanta strage debaccabantur, ut viginti tria millia idololatrarum gladio cadente corruerunt, quo vituli repressa est adoratio, ac idololatram colubini, qui verò discidebant, & per

rupturam muri fidei deficiebant, pedem retraxerunt, & hoc, aliisque supplicis incepta defecit idololatram, laminamque reparatur. Si Moyses continuo non occurrisset nec evaginato gladio stetit in ruptura muri, quid actum fuisset? O fortes Israel, Inquisitores Apollolici, iure merito vos Spiritus & gladio statuit armatos, ut apertura muri festini succurratis: hoc vestri est munus: Stare in ruptura muri. Pugnat hereticus fidei murum diffringit, & per hanc egreditur de Ecclesia, sicut pisces reu conclusi, quo discusso, per aperturam effluunt, quid consilij, quid remediij? Continuo aduolant Domini zelosi, velut Moyses, adstant parati, unde quoque, quatuorversum, ex proposito, data opera, gladio precursu suppliciorum, & si hoc minime agerent, none actum esset de Ecclesia?

Nomen perdit fuisset Italia & Francia, quando prodierunt in arenam Albigenes maledicti, ceatum alijs socijs hereticis, nisi Pontifices obstinissent Innocentius tertius, & Honorius tertius eius successor? Inquisitores gladio precursu, qui rebelles punierunt aliosque, ne foras egredierentur represserunt? Quis status fuisset Carmona & Radux tempore Gregorij decimi, & Honorarij quarti, quando progressus Geraldus, Sugarellus, Paternianus, alijque sine numero heretici mundum contra Christum, eiusque sanctissimam Matrem commovebant: de quorum erroribus agit Turrecemata, nisi fortes Inquisitores Paternianus gladio potestatis, castigandi, comburentis que precursu terribiles, sese opposuissent? Illo namque totam hanc colluuiem oppresserunt. Quis precor, status fuisset Navarra, dum Hulecius hereticus surrexit ac armatorum tria millia contra Ecclesiam in campum protulit, nisi ex precepto Clementis quoniam in ruptura muri fortes infide stetit Longobardix Domini Inquisitores, gladio Crucifecorum & familiarium armati: de quibus agit in Invidorio Inquisitorum. Numquid magna fuisset pars Italia corrupta, quando Petrus de Apona prestigior, illam suis prestigijs falcinaverat anno 1330. nisi eum debellarent Inquisitores? quem iam mortuum, & ob omnibus pro sancto cultum, effoderunt, eiusque ossa eruerunt, ac concremarunt, aliosque similiter hereticos? Ne verò per petoginas evagemur nationes, adhuc tinnunt aures nostras, & echo audimus eorum que gesta sunt per, Cazallam aliosque Lutheranos. Numquid infecta luxisset hispana, quando in eam hereses venenum ita clanculum irrepserat, serpserratque longius, ut vix illud

illud quisquam adue teret, nisi se inuisti gladio
 potestas armati opposuissent. Inquisitores illos-
 que notissimos ac celeberrimos actus fidei pa-
 trassent ex illis quosdam tradentes ignibus &
 alijs plectentes parentijs? His quoque die-
 bus, quibus uiuebamus quando illuminari Lie-
 tenentes tantum subterterunt populum nisi ze-
 losi illi Moyses occurrissent: In uisura muri, tra-
 gem inter eos edentes, qui de gremio disce-
 debant Ecclesie a hostique seducebant. Quam se-
 data, quitaque modo gaudet Hispania. Sit bene-
 dictus Deus; quam omnibus erroribus expurga-
 ta? qui ueto sit nos tutos conserui. ant inter timo-
 res illos nocturnos, quos secum oblecta trahit
 uix mortalitas, nisi fortes illi, qui custodiunt,
 & ambulant Ecclesiam? Sexaginta fortes custo-
 diunt, &c. Propter timores nocturnos.

§. 7. Merito tradit ignibus S. Tribunal Inquisi-
 tionis hereticos, alijsque plectit generibus
 suppliciorum.

Verum ut ad pristinam Ezechielis reuera-
 mur uisionem, proprium S. Tribunalis
 Inquisitionis symbolum, is se uisisse
 uirrat, quod animalia, que cursum uehebant pe-
 des haberent rectos. *Pedes eorum pedes recti*, quod
 modus significatur. S. Officij procedendi rectus,
 non deflectit per passionem, nec amore ducitur,
 nec timore, non illud emolunt preces, non mi-
 ra pertentent, nec quidquam iustitie uirgam
 incuruat. Adde deinde: *Planta pedis eorum quasi
 flamma pedes uisuli*, quod D. Hieronymus interpre-
 tatur, mature procedere, non leuiter, graui iudi-
 cio, sicut boues. Hoc modo S. Officium pro-
 cedit, mature scilicet, causas non precipitando,
 nec a communi & recto cursu deducendo. No-
 tat autem in medio cursum ac animalium ignem
 conflagrasse: *Splendor ignis, & de igne fulgur a-
 gradens*. Ignis hic cor indicat cursum Inquisi-
 tionis, zelum, Deique gloriam, insitit Elie con-
 tra falsiloquos prophetas, hoc quippe clamant,
 hoc in ore habent, hoc intellunt: *Exurge Dom-
 ne indica causam tuam*. Hinc fulgura, hinc
 flammarum globi atolluntur. Quid namque
 sententijs a S. Tribunali prolatis inflicisque ter-
 ribilibus? Nos Inquisitores A. ostolici contra hæ-
 reticam prauitatem & Apostasiam &c. *Christi
 nomine inuocato* &c. Quando alterum aduenit per
 S. Officium captiuum, quo terrore percellunt,
 quo tremore concutiunt auditores, exurgunt
 flammæ hereticorum supplicium, proprium ip-

forum supplicium, ignis est. Huius supplicij
 pures a Doctores traduntur rationes.

Huc adferti potest illud D. Augustini, qui
 censerebat primum cum illis mitius agendum, mi-
 sericordia, clementia, ac benignitate eos emo-
 liendos, quatenus illos non suppliciorum con-
 uerteret timor, sed amor alliceret misericordie:
 Postmodum uero iudicant ex necessitate requi-
 ri supplicium. Ita disputat hoc unum Imperato-
 ribus ac Regibus incumbere, leges ad casti-
 gandos hereticos promulgare. At quod suppli-
 cium? patibulo suspendere? iugulare? praefocare?
 nullum horum, sed igne comburere. Primo: quod
 ostendatur hæresim infectionem esse: uelut eius
 qui peste, uel cancro laborat; luemque contraxit,
 infecta permanet, comburatur igitur. Hæresis in-
 fectio est: *Sicut cancer serpit*, aradatur igni, Hie-
 rico comburatur, nihil superest residui. Hære-
 sis ut luna mutabilis, hoc Hærico significat;
 nec eorum libri, nec dogmata, nec nomina nec
 personæ remaneant, omnia tollantur, omnia
 auferantur, comburantur omnia. Solus e-
 nim ignis infectos peste, cancroque curat la-
 borantes.

Secundo: ut pena peccato respondeat, hæresis
 ignis est. D. Chrysostomus ostendit, insignem a Deo ser-
 uatam fuisse inter peccatum pœnamque propor-
 tionem. Pharao deliquit, criminis reus acculatur,
 quod Hebræarum recens editos infantes, fumo
 demerferit; in huius igitur criminis congruum
 supplicium, decreuit Deus, ut maris fluctibus
 demersus interiret. Culpa Israelitarum, dum de-
 serra, ductore Moyse perambulant, lingua sunt
 detractoria, ac murmuratoria: Murmuratores igitur
 serpentum lingua confodiat, ac uiram ad-
 mat, in tantæ culpe supplicium. David adulter,
 qui uiræ pet neias abtulit uxorem, in huius do-
 lecti pœnam, permittente Deo, Davidi concu-
 binas eripit Abialom, & toto spectante populo,
 ferro commaculat adulterio. Peccatum hæreti-
 corum ignis est: consumens. *Eradicans omnia*.
 Omnibus efficacior est ignis, qui consumit &
 fortius eradicat omnia. Hæc hæresis est: sit igitur
 supplicium efficacissimum, quod huic corres-
 pondet, quod funditus ac radicitus hæresim ex-
 terpet, hoc ignis est.

Hic optime quadrat illud Samsonis strage-
 ma. Vulpes, que messem omnem destruxerunt, &
 radicitus concremarunt, interpretantur SS. Pa-
 tres, hereticos. Primo: quia cladem hanc in-
 ferebant messi, capitibus sibi contrarijs ac oppo-
 sitis, attamen caudis simul colligata. Tales del-
 cebantur heretici, quibusque suo sensu abundat
 tuisque,

Epist
 100. ad
 Boni-
 facium
 comit.
 1. Ra-
 tio.
 2. Wis-
 sal. 2.
 17.
 2. Ra-
 tio.
 Hom-
 de So-
 domi-
 16.
 Job 312-
 12.
 III.
 Hæ-
 retici
 vulpi-
 bus
 Sam-
 sonis
 assi-
 mata-
 tur-

22 fuit; iudicij pertinax: cum enim ex superbia na-
 23 scatur hæresis: quia captiuare suum noluit in-
 24 tellectum in obsequium fidei, quæ suam se-
 25 quitur opinionem. Est Babylonia, quisque suâ lo-
 26 quitur linguâ, quisque nouum eudit errorem, &
 27 recentes conatur sectas introspicere, sicut expe-
 28 rientia constat in Francia, quot sectæ, quot erro-
 29 res, quot hæreses pullularunt: quisque proprium
 30 ado. at cerebrum mentisque phantasmam, sibi in-
 31 uicem aduersarij, repugnantes, at tamen omnes
 32 caudâ colligati conspirant in Ecclesiâ hæreti-
 33 ci, messem Dei foecundissimam. Prosequitur hoc
 34 eleganter Isaias. *Vnusquisque carnem brachij sui*
 35 *vorabit, Manasse Ephraim, & Ephraim Manasse*
 36 *simul ipsi contra Iudam.* Pariter & illud quod ex-
 37 pendit D. Irenæus similes illos esse Pilato & He-
 38 rodi: *Num. i ad inuicem, at simul conueniunt, vt*
 39 *Christo illudant, crucique condemnent inno-*
 40 *centē.* Vulpes sunt hæretici. *Quæritur cur Sam-*
 41 *son Philistinorum messem vastaturus vulpes ele-*
 42 *gerit? Numquid poterat canes, lupos, aliaque cõ-*
 43 *stringere animalia? Colligare voluit ea sibi ani-*
 44 *malia, quæ trita non gradiuntur viâ, quod in vul-*
 45 *pibus obseruatur, per inuia, semper, & inculta*
 46 *gradiuntur. Si alia constrinxisset animalia, via*
 47 *trita & communi incesissent, nec mesibus dam-*
 48 *num intulissent, vulpes continuo non regia se-*
 49 *ctantur inuicem, proinde, vt campos percurreret,*
 50 *messem comburent, eamq; radicibus conuelle-*
 51 *rent: hac de causa vulpes eliguntur. Propriū est*
 52 *hæreticis non trita Sanctorum viâ ambulare, sed*
 53 *nouitate sectari, non idem, quod Sancti docue-*
 54 *runt, docere, illud dicere quod alius, qui bene*
 55 *de fide sentiebat, non dixit. Viam quaerunt quam*
 56 *nemo truit, non communem Ecclesiæ sequuntur*
 57 *doctrinam, sed singularitatis curiosi, proferunt*
 58 *nouitates.*
 59 De Ioanne Hus Bohemorum hæresarcha
 60 narrat Aneas Syluius quod semper in docendo
 61 fuerit singularis, & nouitatum amicus: Timotheū
 62 mouet Diuus Paulus vt fugiat *Prophanam vocū*
 63 *nouitates*, quasi, teste D. Ambrosio illum mone-
 64 ret, fugeret doctrinas fidei contrarias, quomo-
 65 documque sit, cum sit idem nouitates, ac non
 66 veritates. Addit *Prophanas vocum nouitates*, in-
 67 telligimus (inquit D. Chrysolom.) quod non
 68 loquatur de nouitatibus in Logica, physica, seu
 69 metaphysica, sed de ijs quæ tangunt fidem, & di-
 70 cit *Nouitates vocum*: vt sciamus, teste Lyra, om-
 71 nem nouam doctrinam, non habere fundamen-
 72 tum, nullam substantiam, sed omnia niti vocibus
 73 & vocibus se defendunt, omnia vocibus termi-
 74 nantur: littera verò græca, quam legit Theo-
 75

philactus, habet *Prophanas vanitates, vel vacu-*
 22 *tates*: vt nobis in animam indutamus idem esse
 23 nouitates in fide, atque vanitates, seu vacuitates,
 24 similiter quod Magister nouitatum inuenitur, va-
 25 cuus sit omni solida doctrina, vanitatibus opple-
 26 tus. Tumenq; superbia. D. August. scribens Op-
 27 tate, & quandam opinionē vt errorem eodem
 28 nans, illam non alia refutat ratione, quam dicen-
 29 do: *Ipsa sua uoluntate displicet.* Quia nihil habet
 30 præter nouitatem, maxime displicet.
 31 Nervosè dixit Sophronius Episcopus Pom-
 32 peopolitanus in Concilio Seleuciæ, vt recitari
 33 auduit quædam Acacij hæretici opinionēs, spi-
 34 ritu reuens Euangelico, exclamasse dicitur: si
 35 licitum est nouas quodidie in materia fidei no-
 36 uitates introducere, veritatis soliditatem non ha-
 37 bet Ecclesiâ vt refert Soer. *Prophanas vocum*
 38 *vanitates.* Minus ageat illi conuenit. Molō
 39 Græcè, modò Latine &c. Kerum substantiæ nō
 40 adlaborant, solumque in verborum nouorum
 41 strepitu, & eloquentiæ nitentur demonstratio-
 42 nibus, quas congruentius dicemus, loquacita-
 43 tes, seu iocos ludionum: *Habent verba pompai-*
 44 *ca, vobis anque solorum.* Et *poma honorum operū*
 45 *non habent*: ait D. Hieronym. Hæreticos in-
 46 mulans: in pompam omnia verborum, vmbra-
 47 que foliorum evanescent, nullum profertentes
 48 fructum pietatis: *Quorum filij sicut nouella plan-*
 49 *tationes, filij eorum hæreticorum scilicet, inquit*
 50 *David: quos alienos appellat, cum sint a fide, &*
 51 *Ecclesiâ semoti velut nouellæ plantationes; Ita-*
 52 *tim addit: Filia eorum composita.* Hic D. Hier.
 53 regulam illam præscribit generalem, quod cogi-
 54 tationes s. Scripturæ filios nominat, vt aliquid
 55 principalis intentum, in intellectu progredientum:
 56 verba verò, quibus cogitationes exprimentur,
 57 dicit filias, vt aliquid negotium intentum
 58 secundariū. Dicere ergo, quod filij hæretico-
 59 rum, sint velut nouellæ plantationes, & filiz
 60 compositæ est manifestè declarare, quod om-
 61 ne sit Hæreticorum studium ac labor, nouas con-
 62 cipere opinionēs, imaginationes formate sin-
 63 gulares, verba pompatica, decora, affectiva
 64 sectari quibus illas proponant: *Et quia filia sunt,*
 65 *& non filij, vestros non habent*, asserit D. Hier.
 66 onym. quanto magis verborum fuco, ac elo-
 67 quentiæ nitore perfertinguntur, tanto magis ido-
 68 rum est pompatica eloquentia, at sine spiritu ei-
 69 formata.
 70 Porro si scrutemur originem, vnde hæc omnia
 71 in hæreticis enascantur, noueris, esse superbiā.
 72 Ex superbia prodit, proprii iudicij tenacem esse,
 73 proinde videre licet, in quas irruant ineptias. De
 74 illo

Isai. 9.
 20.
 In in-
 bula
 verbor
 heret.

IV.
 Noui-
 tates
 sunt
 vitæ.

16
 Lab. de
 Bohem.
 cap. 35.
 1. Tim.
 6. 20.

illo hæresum seminario Simone Mago scribit
 D. Iustinus Martyr, quod in antea se taderet
 magnam Dei virtutem. Montanus se nomina-
 uit spiritum consolatore promissum Ecclesia.
 Novatus hæreticus in tantam delapsus est a-
 mentiam, esse D. Epiphani. ut speraret se esse
 Moysen & fratrem suum esse Aaronem, Mani-
 chæus se Christi Apostolum inscripsit. De Ma-
 nichæis asseruit D. Augustin. quod cum eo-
 rum hæresarcha vocaretur Manes, quod stul-
 tum indicat græco idiomate: scriptum addide-
 runt litteram N. nomen mutando, vocando quo
 Manichæum, quod significat, qui manna, qui
 diffundit dulcedinem Hæretici Novatiani suos
 discipulos cognominabant Cataras, id est mun-
 dos, & puros. Hodie quis nesciat quàm dicitur
 his aedecias suos inscribit titulis, eos vocan-
 tes Apostolos, Paulos, Elias, Prophetas &c.
 Superbia est, arrogantia est, & sicut vulpes se
 mortuam fugit, ut prædam apprehendat, ac
 triumphet: ita & illi se rebus mundi mortuos
 habent, in eorum tamen pectore diabolica fer-
 uet ambitio. De Nestorio hæresarcha refert
 Theodoret, quod maiorem vitam impen-
 deret ut sibi populi studium aucuparet, pul-
 lis quibus erant indutus, squalore vultus ef-
 fecto, dissimulata verborum compositione, ad-
 monebatur, ut eum omnes velut sanctitatis ex-
 emplar colerent, eoque modo ad Episcopa-
 tum in eueheretur. Oculis demissis, in signum mo-
 destiæ ac gravitatis hæretici Waldenses & Va-
 lentiniani per viam incedebant, velut extati-
 ci. Quasi supra seculum ioptræ Priscilla & Ma-
 ximilla virgines inhonestæ Cataphrygum hæ-
 reticorum in populo versabantur, scriptoribus
 Diuo Epiphanius & Filastrio. De Hæreticis A-
 nabaptistis asseruit Sleidanus & ipse hæreti-
 cus, quod oculis semper in caelos elatis ambu-
 larent, ead. illud Apostoli: *Nostra conversatio in*
caelis est.
 Comparat D. Hieronymus hæreticos Esau,
 homini fero, crudeli, dicto Edom seu sangui-
 neo, propter barbariem hæreticorum contra
 Catholicos, fratres suos, qui ambo nati sunt
 vno baptisate, ventre purissimo: Sanctæ ma-
 tris Ecclesiæ: *Legimus, vidimus quoties compro-
 batus, quando persecutio contra Ecclesiam oritur,*
multo peiores persecutores hæreticos in Christia-
nos fieri, quam Eibnicos. Crudeles inimici, ve-
rumtamen Esau vocantur rufi, superbi, velut dra-
conus proprio amore attentissimi. Et tandem
quemadmodum Iacob domi. residet, & ad pa-
tris sui festinat gregem, ut eum ad epulum in-
Hieron. Bapt. de Linnæa Tom. II.

uiter, sic & Carholiens hæret in Ecclesia, de il-
 la foras non egrediunt, Dei gregem sectatur.
 Sanctorum doctrinam Esau per montes & intra
 vagatur, prædas perlustrat novas, nunquam
 capras, vllas neutquam: ita & hæretici, foras
 extra Sanctorum doctrinam proflunt, doctri-
 nas novas, opiniones nunquam atidias auen-
 pantur. Cum illos autem vigeat superbia, cen-
 sent, quod idem cum omnibus dicere, suo dero-
 get honori: non esse in illis quo se reddant
 mundo celebres, nisi singularia proferendo. A-
 gellius dicit quod in Græco textu, illud Lati-
 ni *Qui incredulus est.* Legatur: *Qui superbus*
est: idem censens esse incredulum, infidelem,
hæreticum, atque superbum, inflatum, arrogan-
tem.

Hoc idem, ut alias diximus, expendit D. Hiero-
 nym. & ex illo Beda, illoque anterior Eu-
 thymius, qui illud ex Diu. Chrysostomo hausit
 dum Saliator ait: *Vnus vestrum me traditurus*
est. Omnes vnde eodem vsi sunt verbo:
Numquid ego sum Domine? D. Petrus: Numquid
ego sum Domine. Idemque dixerunt ceteri de-
 cem, solus inter illos prodit Iudas: *Numquid*
ego sum Rabbi? Cur mutas terminos? Ratio est,
quod non tam præclare de Christo sentiebat,
sicut ceteri, à ceteris dissentit, vnde & alio vi-
tri idiomate: quia differunt à communi San-
ctorum modo, loqui formulâ verborum, indi-
cium est, quod cum illis quis non consentiat,
sed longè discrepet in ijs quæ illi scripserunt,
& tradiderunt: O Timothee, monet Apolto-
lus: Depositem custodi, deuitans profanas vo-
cum nouitates. Fides, depositum, non aliquid
novi, sed depositum, & quomodo corrumpi-
tur? per nouarum locutionum introductionem,
& si tulerunt tam grauer hominon,
qui ferit si nouæ doctrinæ, & opiniones intro-
ducantur: Quam belle dixit Zacharias: Sicut
locutus est per os Sanctorum. Multi Sancti &
vnum os: Numquid suum quique os habuit,
linguam habuit? Habuit: attamen omnes ita
vniformiter, ac si vno ore cuncti loquerentur:
Reddam populo meo labium electum. Etc. ut ser-
uiant ei humero vno. Vni fidei vnum conuenit la-
brum, vnum os, locutio vna. Rusticus ille, al-
teri, qui Symbolum fidei recitabat, aliquid in
eo mutanti, grauer respondet, hac ego te adi-
pol furcâ percutiam, si mihi alio modo dixe-
ris symbolum, quam patres mei legerunt, non
enim bene sentit de fide, quam in symbo-
lo presertimur, qui illud modo recitat alio, vel
in eo mutar aliquid de illa formulâ, quâ illud
 P p p seniores

Abac. 2.4.

VIII.

Sapientia

sim dicitur

uerbis

ab alijs

vri vo-

cibus.

Matth.

26. 21.

1. Tim.

6. 10.

Luc. 1.

70.

Sept.

3. 9.



leniores patres nostri recitant.
 19. Latius excutit, percussit odio, quo doctrina-
 20. rum execrori noni ares hereticis proprias jara-
 21. men ut nostra oratio, quo styli cursum desti-
 22. navit, eo procedat: dico, sicut Samson sibi vul-
 23. pes assumpsit, quibus alienam perderet messem,
 24. sic & diabolus sibi sociat hereticos, ut mel-
 25. sem incendat Ecclesiam. Vulpes ignem secum
 26. deferunt, quia quocumque intrant, sic om-
 27. nia pessundant, quasi flamma cuncta devasta-
 28. set. Hoc opus est hereseos. Ignis maximè est
 29. operatius inter quatuor elementa, liquefa-
 30. cit aes, metallum, quid de messe faciet? Petras
 31. dissindit, quid de falsis sperandum? Videte
 32. Heresim: hæc enim est, quæ destruit, liquefa-
 33. cit rari iudicij viros, illos transfertit, immutat,
 34. & consumit in cognitiois e veritatis fidei: quid
 35. non efficiet in hominibus de plebe vulgaribus?
 36. Quam appositè Dominus vocans Isaiam, ait
 37. illi: *Clama, quid clamabo? Omnia caro saniam*
 38. *Et. Si formum, quid ei magis timeandum? vi-*
 39. *deant homines, quantum sibi ab hæresi cauere*
 40. *debeat, quia ignis est, & ignis, qui formum*
 41. *corrumpit, quale reddet illud? totum devorat, id-*
 42. *circo tantum sibi ab hæresi vin Sancti præca-*
 43. *rebant. De Sancto Antonio narrat vitæ eius*
 44. *commentator D. Athanasius quod Numquam*
 45. *eum hereticis amicitia verba coneraxit. D. He-*
 46. *renus numquam hereticorum voluit interesse*
 47. *cõsortio: qui relet de S. Polycarpo, quod occur-*
 48. *rens Marcioni interroganti: Cognosci me? Res-*
 49. *ponderit: Cognosco te primogenitum Satana. Po-*
 50. *que à te modo fugiam quo à diabolo. D. Poli-*
 51. *carpi Magister D. Ioannes Euange ista, quam*
 52. *primum intellexit esse in balneis Cesinatum,*
 53. *numquam voluit illud intrare. Quid tu facies?*
 54. *Tunc, cum sis Sicus sanum restorum quod prius-*
 55. *quam euellatur, excutit. Fides facile perditur, si*
 56. *aut occasio, & desit vitæ puritas.*
 57. Illud quod docent Theologi, quod fides Re-
 58. quirat piam voluntatis affectum, bonam vo-
 59. luntatem: Habentes fidem & bonam conscientiam,
 60. quam quidem repellentes circa fidem naufragave-
 61. runt: Doctrina est D. Pauli: *Fides requirit piam*
 62. *voluntatis affectionem: quia Captivitas intell-*
 63. *ctum. Alia D. Thomas protestatur: Nisi vide-*
 64. *re non cadat. Non est videndum, sed captiva-*
 65. *re debet voluntas intellectum. Si lanceam plum-*
 66. *beam furi fortissimo alligaveris, tandiu hære-*
 67. *bit quamdiu fenis integer remanet, et rupto*
 68. *soluoque restè, soluitur caditque lancea. Arcus*
 69. *ferreus si nervorum contortio deficiat, & cor-*
 70. *rumpatur, ita ut brachia dilatentur, vires a-*

contorquendum, & eiectandum profusus anit-
 tit. His cedente David: *Dixit solus in cor*
de sue non est Deus. At vnde talis insania? Cor-
pte sunt in studijs suis. Ex corrupta voluntate
 Depi autem Samsoni caput nullis præstat vir-
 bus, sed nec fidem habet, si pia desit affectio
 voluntatis. Memento, quælo, quod quando tem-
 pere Regis Roderici Mauri intrarunt, centu-
 no tota illis Hispania abundavit. At vnde
 Tori e Mauri advenent? Si eorum centum
 millia venissent, soli regno Andaluzis non suf-
 ficerent. Ratio est: quia potior Christo-
 rum numerus Christo eurauit, & a fide det-
 fecerat Christo negato, Torius & Dipus, ali-
 que Episcopi. Quod idem Rex Iacobus Secun-
 dus Aragonie Clementi Quarto summo Pon-
 tifici exposuit in Concilio Viennensi, quod
 nempe Granadæ plusquam quingenta millia
 Christum negarant. Demum cum in eadem ci-
 vitate censeretur ducenta millia Maurorum, so-
 li quingenti erant natione Mauri, reliqui filij
 erant Christiani. In Regno Castiliæ in sua
 tempestate, quando per sententiam sua dante
 nari, dixerunt, si adhuc gradimeltri superle-
 dissent, pates in his numero fuisset, si vero
 senestri quod ipsi nobis modo faciunt, nos il-
 lis idem fuisset. O Domine, quale formum
 facta est Hispania, bonis operibus aridum,
 quod foret, si in illam intercessissent heretici? Sub-
 pmissam misericordiam avertat hoc Deus, et
 que diuinam maiestatem, ne suum nobis sub-
 trahat auxilium deprecemur. Est igitur hære-
 sis ignis, qui omnia devastat, & eradicat. Ut igi-
 tur illi conueniat supplicium, ignis igne puni-
 tur. Ignis fulgur contra hereticos egredians,
 illos absumit: hic enim est, quo protegitur Ec-
 clesia. Christus Dominus zizaniam quid fecerit
Dicam messoribus colligite zizaniam ad comburen-
dum. Hoc conueniens est hereticis supplicium:
 hoc supplicio vult Deus ut Inquisitores puniant
 Hereticos ut igne, quo condemnantur, combu-
 nata lictor Ecclesia.
 Præclare, quantum sapio, vult descendere
 Deus Ecclesiam suam præstitum beneficium, in-
 cibus illis fortissimis invidiosque alligatis litte-
 lis: murorum custodibus, Zaelariz vaximo.
 Missus est hic vates à Deo, conuice Aggeo al-
 tero propheta p. pulo suo, soluta captivitate
 Babylonica sub Dario rege regre hienimque
 grandissimus aritus fuisset populus calama-
 bus, in patriam reuersus, euerfam illam, in-
 cultam, desertamque repræterant. Tali nam-
 que strage eam Nabuchodonosor devastat, &

1. ad

6.

Divvs

Anr.

Lib. 3.

contra

heret.

c. 3. Et

Ep. ad

Flarin.

1. ad

Tim. e.

1. 19.

in tantam redeperat solitudinem, quando prae-
 ritis animis illorunde captiuos abduxerat. Tan-
 ti dolens vulnus lenire Deus intendit, promissa
 spondet amplissima, duobus illis propheta vati-
 cinantibus, beneficia graha nec paucis quidem
 conuolcat. Porro si rei veritatem inspicimus,
 haec non tam populo illi carnali quam Eccle-
 siae suae promittebantur, quam veniens in mun-
 dum stabiliret. Hisce promissis beneficiorum
 abundat Zacharias, ut statim in principio, v-
 num aperit, mirabili quodam spectaculo capi-
 te primo sibi à Domino concessio, Zacharias An-
 gelo colloquebatur, qui Dei nomine, vatis a-
 nimam erigebat, nullius beneficiorum dono-
 rumque sponsonibus, quae populo Deus addi-
 cebat concedenda: *Qui loquebatur in me ver-*
ba consolatoria, Attolit vates oculos, & in aere
quatuor conspicit cornua: Leuani oculos meos &
vidi, & ecce quatuor cornua. Cornua videt, &
quatuor videt, et capita non videt quibus vel in-
stantur, vel è quibus enascantur. Ab Angelo
percutiatur: Quid sunt haec? Cui respondet:
Haec sunt cornua, quae venilauerunt Iudaei, &
Israel. Sicut autem cornuta animalia vires suas
omnes in cornibus habent, ita S. Scripturae phra-
si famulare est, per cornua significare fortitudi-
nem, vires, potentiam haec sunt vires, haec fortitu-
do, haec cornua, quae bella suscitauerunt, & susci-
tant Israel modo taurorum, quorum fortitudo
ea est, vt his in aëra ventumque dispergant fer-
riamque obuios, quod Angelus declarat verbo
Venilauerunt. Dixerit quis, visis his cornibus,
haec potentia prophetiam incertè coniciendum,
vt sibi persuadet, ingens haec posse Israeli ad-
ferre necumentum: sicut verè damnum infer-
rent maximum, si per vrbis plateas quatuor
discurrerent, quaquauerulum tauri coram petra-
modo hunc modo alteri imadentes, attripientes
& in aëra ventosque ventilantes. At solatur An-
gelus Zachariam, ne despondeas animo, tatis huc
malis prauidit Deus remedium. Quod hoc? Vi-
de mouet Angelus, quae tibi monstrauero: Qua-
tuor ostendit vati viros potentes viribus, fortitu-
dine terribiles, nervosos, qui ex ijs quae mani-
buis suis gerebant (vt modernus aduertit Auctor)
fabri ferrarij esse noscebantur, vnde nec inter-
regat, qui sint, sed ex instrumentis quae prae-
rebant eos agnoscent ferrarios percutiatur:
Domine, Quid isti veniunt facere? Vt vidit ergo
quatuor ferrarios, portantes fornicem, suos fol-
les, ignes, malleos forcipes &c. quarit, Domine:
Quid isti veniunt facere? Respondet Angelus: Ve-
nerunt isti deterrere ea: cornua scilicet, fortitudo

nem & potentiam; Et desiciant ea: vt cornua co-
 stringant, proiciantque vt nullibi magis appa-
 reant, quo fiet, vt Hierusalem secunda uiuat, & vi-
 ribus adeo potentibus, sibi contentis, libera co-
 sistant. Concedamus autem haec ad litteram sig-
 nificare reges ac principes potentissimos, qui
 contra Hierusalem surrexerunt, sensu tamen
 spirituali, significanter haeretici. Cornua sine ca-
 pite visibili: primum, quia caput visibile nullum
 habent haeretici sicut nos Catholici, Papam sci-
 licet &c. sed vnum invisibile, quod eos dirigit
 & mouet, nempe diabolum vnde nec caput vide-
 tur, ex quo cornua illa procedunt, & sunt sicut
 cornua, quia omnis eorum fortitudo haec est, e-
 ludere, proicere in aëra, quasi t. uis, qui in aëre
 & proiciendo in aëra tent & occidit. Qui-
 quid molimur haeretici, superbia est, ventus,
 ambitio, vanitas, fatiões in aëre propriae in-
 uentiones, signenta &c. Hen quam cuncta his bella
 commouent: Quam potenter his impugnantur
 Ecclesiam? Quam ferax bellator Arius? Quis
 Sabellius? Qualis Manichaeus? & qualis Luth-
 rus? quae damna, quas clades intulerunt &c. tot
 haeretici?
 Numquid his Domine superest remedium?
 Vtique. Magna quippe Dei misericordia fabros
 excitauit ferrarios, ignibus, malleis, forcipibus
 &c. affatim instructos. Sanctum, inquam offi-
 cium Inquisitionis, & valde apposite tales, Do-
 mini fabri dicuntur ferrarij, nec illis hoc dicto-
 rum iniurius: quia D. Hieronym. D. Cyrill. &
 Theodoretus, per illos capiunt Angelos, Subtilius
 autem nos intelligimus Dominos Inquisi-
 tores Apostolicos, ob virtutem qua pollent, ad ferri
 superandam domandam que duritiem. In sacro
 eloquio suprema omnium fortitudo, dicitur fer-
 ri, quod omnia domat, idcirco Romanum Impe-
 rium in statua illa Nabuchodonosor, per ferrum
 indicabatur, Daniele ipso interprete. Magna for-
 titudo ferrarij, qui flammatum viribus ferrum
 edomat &c. emollit etiam durissimum, ac for-
 tissimum: igitur is porro virtus requiritur, sine illa na-
 que, domari non posset ferri fortitudo. Proh
 mirabiles ferrarij, Apostolici Inquisitores, quam
 fortiter se fetro opponunt, haeresi inquam vi-
 cio solius ignis virtute domando: quid autem
 efficerent, suprema nisi potestate fulgerent,
 quam illis tribuunt Papa, Rex, Principes, totus
 que mundus? Intelligunt forcipibus, ignibus, ma-
 leis &c. quo sine veniunt? Veniunt deterrere ea
 cornua, potentiam, vires haeticos, malleis igni-
 bus, forcipibus, auctoritate suprema, potentia,
 ac maiestate deterrere haereucos. Ratio re-



quirit & necessitas, sic contra illos supremum
 contignumque supplicium: Sicut tuus David
 collum tuum qua adificata est cum propugnaculis.
 Collum: dicitores sunt, qui et p[er] cibum cor-
 pori Christi id est Ecclesie administrant; ha-
 bent hi propugnacula, habent arma quibus sup-
 plicium inferant. Supponit Inquisitores omni
 doctrinarum genere debere esse praestantissimos,
 qui distribuere noverint pastum doctrinae fidei
 cunctis fidelibus; iuxta vniuersiisque statum ac
 capacitatem quodque contumaciam armis praeci-
 pingi debeant, auctoritate, ac potentia puniendi,
 conueniens autem haereticorum supplicium,
 ignis est: palmites a vite resecti, aridi, in ignem
 sunt conuersi.
 Terra proferens spinas & tribulos, reproba
 est, & maledictio proxima, cuius consummatio in
 combustionem. Excellum bustum super haere-
 ticum, qui terra est spinas proferens verbi Dei
 praefocatices. Grauius multauit Deus in-
 cendio Apostatas, qui seipse subduxerant, &
 in Moysen rebelles surrexerant: hac poe. a p[er]uit
 Ecclesia haereticos. Episcopus Alexandrius in
 Concilio Calcedonensi censuit Nestorium non
 quilibet poena dignum, sed incendio. Nicepho-
 rus refert Anathelium Haereticum viuum iuis-
 se combustum. D. Gregor. eximie laudat vt quid
 bene factum, quod Roma Magnus exultus fue-
 rit nomine Basilus. Eecentus Episcopus Meli-
 tinenis celebratur, quod ignem quibusdam in-
 fecerit monasterijs, in quibus Monachi conui-
 uebant haerese infecti Messalianorum, ita Theo-
 dor. Vrbis Antiochia anno septimo Imperatoris
 Iustiniani caelesti fulgure percussa cum suo E-
 piscopo Euphrasio magna ex parte conflagra-
 uit in poenam, quod tum esset receptaculum
 haereticorum. Bonifacius octauus, de quo Pau-
 lus Did. transactis viginti annis, a tempore quo
 Eremicla Hermannus Pongilupus Ferratae
 honorifica sepultura conditus esset, et ipus eius
 effodi mandauit concremari, cinerisque in pro-
 fluentem demergi. Fratricidariorum u[er]o sectum
 etroribus eodem mandauit Innocentius ter-
 tius puniri supplicio. Doctorem Parisiensem
 Almericum, esse eius sepulchro erui, ac concre-
 mari: quia constabat, quod mortuus esset ha-
 reticus. Suum Dominus monstrauit suppli-
 cium, primo, virgam vigiliantem, deinde ollam
 succensam contra fidei retractarios; Sic & In-
 quisitio, & iulle quidem rali plectuntur haereti-
 ci supplicio, quo contagionis pestis demonstrat-
 tur. Dum lues grassatur, vestes peste infecto-
 rum, exure, nihil enim sic a lue purificat, quam

ignis: cum sit purgatum. O quam fecerit
 trahit contagionem haereticus ignis, ignis adit,
 qui consumat, qui purificet, & hoc summa cum
 diligentia.
 Quatuor similitudinibus arguuntur D.
 Hieronym. Scintilla parua est, quae vix occidit
 videatur, vt eam deferre non possis, quam statim
 extinguitur, attamen si in materiam castat pra-
 paratam, quantum excipiat incendium, cunctas
 Prouincias in cineres redigit. Parum sermen-
 ti, vile quid & exiguum, at si massa pemul-
 ceatur quantumlibet magnae, totam penetra-
 & suam toti communicat acrimoniam. Cancet
 primum vnicum erodit membrum, at paulatim
 serpit, totumque corpus exedit: Ouis scabiola
 est & vitia, at breui totum maculat gregem.
 Necesse est igitur inquit Diu. Hieronymus
 vt statim a principio scintilla, praefocetur, ser-
 mentum non immisceatur, cancer excidatur, o-
 uis scabiola si paretur, nisi velimus aerei totam
 exuri domum, integram massam conspergi, cor-
 pus omne cancro corrodi, totumque gregem
 scabie maculari.
 Ignis scintilla Alexandriae fuit Arius: quia ve-
 ro confessum extincta non fuit, quasi totum in-
 cendit Orientem. Parum sermenti Hyppona
 fuit Donatus: quia vero non statim de massa se-
 paratur fidelium, breui partem Africae corrupit
 portione. Exiguus cancer in Porto Marcioni
 erat haereticus: at dum negligitur, res
 ilico a corpore sano reseciditur, partem erodit
 Septemtrionis quam maximam. Ouis scabiola
 Wittenbergae Lutherus erat: sed quia de prege
 Catholico confessum non respicit, scabie macu-
 lauit non paruum angulum Occidentis. Ad hunc
 igitur finem ingreditur ignibus armatu Tribu-
 nal S. Inquisitionis, quo deterreat, puniat, exu-
 ratque haereticos. Quid est S. Inquisitionis offi-
 cium quid retum agit, nisi haereticos deterreat,
 Lutherantum, Iudaicam, Mahometanum a-
 postatam, Caluinistam: Deterreat ea. O magnum
 potestatem, quia, quos non videntur sus posse
 Reges ac Principes si peccare viderent, potest ac
 deterret S. Inq[ui]sitionis Officium, suis igni-
 bus terribile, velut suo conueniente supplicio, sic
 notat D. Ambrosius.
 Vidit illos D. Ioannes vt praefati sumus, sub
 figura locustatum: Et habebant caudas similes
 Scorpionum. Quod licet D. Greg. exponat de ha-
 reticorum astutia, qui sicut scorpiones necesse
 non coram sed cauda feriunt, in qua gerunt a-
 culeum: In suo rem contradicere non praesentit, ex-
 oculis tamen vultus inferunt, & occidunt machi-
 natioui.

Hebr. 6
 7.
 XII.
 Igne
 puniri
 referu-
 tur
 plures
 haere-
 tici.
 Lib. 3.
 c. 35. 1.
 Dial. c.
 4.
 Lib. 4.
 6. 11.
 Lib. 15
 & E-
 uang. 1.
 4. c. 6.

Araneis ferunt. Apposita tamen est illa inter-
 pretatio D. Pallidij, cum doctrina, tam pietate
 insignis: qui ait, quod opus unum contra scorpio-
 nes remedium est ignis; hoc autem eo modo;
 quod si in domo, ubi plurimi eorum serpunt,
 unum aut alterum, sumptis, eosque in medio
 domus igni tradas exurendos, illico ceteri per-
 territi diffugiunt, & procul abscedunt. Hoc
 est coeleste contra hæreticos antidotum, quo
 zelosi ferrarij vtuntur, capti namque vno hæ-
 retico, & ignibus tradito, ceteri hoc supplicio
 deterriti diffugiunt. Nuntiate illis qui in Fran-
 ciam auferunt, ut huc veniant, dicite sed frag-
 ris Anglis, adeant Hispaniam, deterritos procul
 exturbant illos ferrarij coelestes: non enim fieri
 potest, ut hæc viribus humanis adscribantur, sed
 quod Deus talem illis indiderit potestatem &
 auctoritatem ut quasi illis dicere videatur: *Ter-
 rum vestram ac tremorem sui super cuncta animalia ter-
 ra.* Homines vtentes ratione non perterrent, vtique
 vite, fideique moribus integros, virum
 Christianum fidelem, piisque timore non per-
 cellunt, sed bestias, hæreticos, carnales, blasphemos,
 illos de quibus ait Indas Apostolus: *Animales spiritum non habentes.* Optime dicit, idcirco
 creatos esse, vt tales nedum deterreat, sed
 insuper eos vt deticiant, in fugam compellant,
 per orbem dispergant, vt secura liberaque
 letetur Ecclesia.

§. 8. *Aequissima ratione promulgat S. Tri-
 bunal Inquisitionis edita contra hæreti-
 cos.*

Vt suum impleant hi fortissimi duces of-
 ficium edita promulgant, qualia audi-
 tus, quibus præcipitur, quicumque sci-
 uerit, intellexerit, vel audierit &c. Vt domus,
 seu aula regalis emundetur, ratio postulat vt
 sæpe numero scorparia accedat quæ telas ara-
 neas in angulis contextas, diligentius euertat
 quæ si deses hoc neglexens, textit telas locis
 oblectis & in angulis araneæ, totumque conr-
 maculant domum, Ecclesia Dei Domus est, te-
 lle D. Pauli: *Domus Dei, quæ est Ecclesia Dei* vt
 us, *columna & firmamentum veritatis.* Hæreticos
 araneis assimilamus: Tales illos Iob describit
 homine hypocritarum: *Sicut tela aranearum fi-
 ncti eius.* A pissima metaphora. Telam etevim
 quam aranea textit, de suis educit visceribus, a-
 deo tenuem, vt solis captandis muscis sufficiat,
 illam distingit columba, discerpit aquila, disti-

gant aues corpore præstantiores: Sectatur ara-
 nea loca oblectiora cellaria, stabula equorum
 angulos: Sic & hæretici, sunt enim eorum ra-
 tiones, de propriis educit visceribus, animo, iu-
 dicio & iute lecti. Verum Ecclesia telas textit
 robustas, fila fortia de S. Scriptura, Sanctorum-
 que Patrum deprimpta visceribus ex D. Augu-
 stino, D. Hieronymo D. Ambrosio, D. Tho. &c.
 Hinc illæ tela quas S. textit Ecclesia, hinc eius
 determinationes, ritus, ceremoniæ, definitiones,
 veritates. Hæreticus autem proprio eruit argu-
 menta cerebro: *Proprio iudicio condemnatus est,*
 inquit D. Paulus. Eorum tela ad muscas tantum
 valent capiendas, populum iudem, indoctum,
 parui cerebri, non illis prudens capitur, non in-
 uertitur sapiens, non inuoluitur zelosus, sed io-
 culator, vagus, virtute leuis. Ad hoc, se alios quæ
 sint, esse simulant, se iactant, virtute primos om-
 nium salutis æmulos, omnium profectus studio-
 sos, sub hac vero larua, retia sua telaque abl-
 condunt, vt simplicem decipiant, irruant liber-
 tinum, nouorum curiosum inuoluant, hoc mo-
 do quidquid voluerunt, effecerunt.

Vidit D. Ioannes bestiam illam, cui draco de-
 derat potestatem, non leue inferentem damnum,
 aliam quoque postmodum vidit, agno similli-
 mam: *Cornu duo similia agni.* Hæc os habebat
 simile draconis, hæc terram omnem sibi subie-
 ciebat &c. O quæ fortitudo & quidem sub spe-
 cie Agni! Quorundam est opinio, quemdam
 prædici prædicatorem Antichristi, qui simulata
 sanctitate, totum subiciet mundum Antichristo,
 & agno similis cunctos suis inuoluet capietque
 etroribus. Arbitrantur alij quemdam prædicato-
 rem, seu hominum fore congregatio nem qui si-
 miles agno censentur, & viribus agni proce-
 dent, quorum os sit os draconis? *Os eorum locu-
 tum est superbiam.* Verba eorum superbiam sapi-
 ent, ac iactantiam. Tales sunt hæretici. Eadem
 de causa de idolorum erectioibus, dixit Oseas:
In aranearum telas erit vitulus Samaria. Quod
 exponens Rupertus ad rem declarat illud Isa-
 iæ: *Telas araneæ texuerunt, & tela carum non
 erunt in vestimentum.* De mendacijs Iudeorum
 Apostolorum. Insuper angulos querunt, & e-
 quorum stabula, eo recurrunt hæretici, perua-
 gantur angulos.

D. Hier. disputat de quibusdam erionibus qui
 tempore Pontificis Anastasij fuerant cõdenati,
 quos iã sepultos quidam renouarunt hæretici,
 de quibus hoc eleganter: *Solent enim huiusmodi
 per angulos miffiare.* Quarto modo propriu hæ-
 reticis angulos sectarum, speluncas quærere, clau-
 culum

Ad Ti-
 mo. c. 3.
 11.
 Apoc.
 ca. 13.
 10.
 Ps. 10.
 10.
 Ose. 8.
 6.
 Isa. 59.
 5.
 23.
 D. Hier.
 Epi. 8.
 ad Di-
 metri.
 de ser-
 uanda
 iuste.
 Tom. 1.
 P p p 3



UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

culum suos diffundere, & infundere errores, vt eos nullus detegat, dixit Salomon: Cum submisit vocem, Homines, qui dicunt, hoc nemo intelligat loquamur submissis? Ne credideris eis.

Proh. 26. 25. Nihil enim intendunt aliud, quam nouitatibus decipere, & erroribus involuere, nouum curiosos, effrenes gyronagos, vnde fraudes machinantur, Ne vero qui sint cognoscantur, occulte tantum, & in angulis errores suos dinendant.

Hæretici titulos assumunt Catholico-rum.

Comparat illos D. Pau. Incantatoribus Pharaonis, qui veneticis suis miracula parabant phantastica & Christus in Euangelio dicit illos illores. Quando aliud nō possunt, titulos assumunt Auctorum Catholicorum, vt eo nomine hæretes suas disseminent. Nomine D. Pau. scribebāt epistolam stolam hæretici Thessalonicensibus. Nomine mutato Origenes opera erroribus referta. in Origines. Nomine S. Leonis Papæ produxerūt tractatus hæresi Nestoriana conscriptos. Nostra tēpeltate Oecolampadius hæreticus in lucem edidit opus contra venerabile Altaris Sacramētū; nomine prænotato viri Catholici Bertrami presbyteri. Carolostadius alter hæreticus, aliud enulparit opus contra cultū imaginum nomine Caroli Magni sextæ synodo dedicatum. Caluinus aliud hæretibus scaens cum inscriptione Catholicissimi viri Aleuini. Bulingerus aliud conscripsit ficto nomine D. Athanasij. Bucerus aliud mentitus est, contra bonorum operū meritū sub nomine Ioannis Episcopi Rosani, circa quod Sixtus Senensis. a. quædam enarrat singulari digna memorati. Similiter Greterus. b. In sexta verò Synodo generali legitur, quod hæretici multos SS. Patrum libros adulterarint, & corruerint. De quo Pineda. c.

Sanct. Præterea scribitur, quod angulos sedentur, quia suos ceabant errores inroducere prædicantes illos rudioribus hominibus, & in virtute vacillantibus. Idcirco inter aias rationes, illis

De pur. li. Sancti Patres nomen vulpū imponunt. Vulpes aumalia robusta, maiora ac ferocia non aggreditur, sed mansueti, minora, domestica, inermia, non aquilas insequitur, non maluos impugnat, sed gallinas, anates, pullosque sectatur, nō leones, non tigrides oppugnat, sed agnis, quibus captis insidiatur. His similes sunt hæretici: ne putes, quod de suis erroribus, consulunt viros doctos, & sanctos, aut his illos pudent; minimè gentiū, sed ordinariè petunt ignorantes, adeunt simplices, ingerunt se mulerculis: quas nullo possunt negotio illaqueare? Apud huius generis homines sua seminat deliramenta; hocq; agendi modo proficiunt hæretici: Seducunt corda in-

nocentiam, affirmat D. Pau. Quocirca D. Hieron. Eustochio virgini consulti, sibi caueat ab hæreticis qui larvati incedunt paupere tunica squallidū, ieiunium exesi, orationibus intenti, et rebus spiritualibus colloquendo, quibus crebro mulcres, gentemque indoctam irreciunt. Hæc eius sunt verba: *Talem olim Antinum, talem nuper Siphronium Roma conuenit, qui postquam nobilitate introierunt domos, & deciperunt mulerculas erratas peccatis, iustitiam simulant, & quasi longa ieiunia fuerint noctium cibis pertrahunt.* Quintimo & hoc damno vt notat idem D. Hier. in Hispania & Lusitaniz mulieres inuolutæ sunt in munda Gnothecorum hæresi polluitur: *Multa Hispaniarum & Lusitanie accepta sunt mulercula.* Quare nostra deploranda est Hispania, ob mulieres hoc vitio deprauatas, prouide has attendendo fraudes, quas texunt hæretici, non in coguè dicitur quod latebras, angulosque perambulant. Pariter quoque dicere licet eos angulos, & abditos venari recessus; quod communitè sint illi, in quibus dominatur vitium gula, sensualitates, immunditæ carnis, & prohibita sunt texunt araneæ telas vt nostro vidimus infortuno in Francia, Germania, Anglia & c. non ad curia deauratæ prodeunt conspectum, non bonos non integros conueniunt: si quid enim hic texerent, adest scoparius, telasque dissipat araneorū. Quid mirabile de hoc narra Pierius, Valerianus, quando in Concilio quinquaginta Patrum, atro calens, tot hæreticos, proscripti sunt Gregorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Marcion ac Pyrius, siuita condemnatione plurimè deciderunt araneæ in medium aule Concilij; quasi quis dicat, quod Concilij Patres, iam telas abstulerant, quas texerant, vnde tot corruerunt araneæ. Expofcit necessitas, ac curat scoparia vt proclamantur edicta, quærendo indagando, si qui forte texat araneæ telas, si lateat hæreticus, qui fraudes contra fidem vulpinas molliatur, aut viuat, aut dicat, aut scribat aliquid contra fidei puritatem, quod teneatur quislibet denuntiare, intimare, referre id quod audiuit, nouit, & c. vt domus integra mundaque conseruetur.

S. 9 Non est cum hæreticis seruanda fraternitas correptio, sed illa præterita; confestim sunt denuntiandi.

*I*Nquit SS. Doctores, cur diabolus, virum hunc possidens dicitur fuisse inutus: Et illud erat inuim. Nodum dissoluit D. Chrystostomus.

a In præfatione Libri Bibli. Sanct. & c. b De pur. li. c Tom. 3. Mon. 17. ca. 34.

quem sequitur Euthymius : dicendum mutum vocari *de off. d. q. uia misero in quam*, ne loqui cretur, ligatur: *ut dicimus: dies tristes sunt: qui tristitiam adferunt. Sicque se res habet: hoc nomen inter cetera diabolum efficere, vt securus commoretur, officium linguæ suspendit, cõmittitur ne loquaris omnino, denuntiatis hæreticum, Indaifantem, Apostatam, humano respectu vel timore taciturnus: effectus hic est diaboli, qui nolit exturba: i. Hoc fit igitur determinatum, quam primum noueris, aut audieris, aut intellexeris aliquid quod sit contra fidem, te in conscientia obligari ad eiusdem denuntiationem.*

At inquit non præmittit de fraternitate corripit? An non hoc Christi est præceptum: *Corripite enim inter te & ipsum solum.* Non contradicō, verū illud de aliis dicimus peccatis intelligendū de quibus sperari posset emendatio: de hæreticis autem, vel Apostatis, iā constat nullā esse sperandā: & ipsa nos docet experientia quod ipse corripere iplos est astutus reddere, aut lamque præbere, vt deinceps p. seuerit in malitia sua cautiore. D. Hier. inducit Pelagium, qui dicit: *Quid in hoc peccat, ut quæ viribus nō, oret, voluntate interfectus?* Et respondet: *Ille hæreticum corripit, qui esse hæreticum patitur. Ceterū in istra corripit uisus est, ut hæresi moriens, viuas Catholica p. d. Mors hæretici, eiudem est tolerantio, & eū non velle denuntiare, quo puniatur: vita namque hæretici, eiudem est supplicium. Hoc illo verbo significatur: *Nolle corripit: nō enim vult dicere, fratrem illum corripere, sed illico denuntiare, manifestare. Hoc agere, est illi vitam tribuere: sic enim hæresi moritur, & illi moriens, fidei vitæ Catholicæ. O Domine, si denuntiauero hæreticum, conteretur. Hoc est illi vitam tribuere.**

Epist. Magni ille Theophilus Alexandrinus, quæ D. Hieronymi præclaro celebrat eucomio, quod D. Hier. scripsit eius Italia, quin mo & Roma ab hæreticis esset Originis liberata. Deinde nomen ei Theophilus quadrare dicit aptissimè: *Quæ ex amore Dei nomen inuenit, & paulo inferius. Clarissimū Christi Pontificis, & eloquentissimum enim esse testatur.* Dicit igitur in epistola, quæ scribit S. Epiphaniō: *Cum omnem nauasset, erā Audiamque reprimendis hæreticis, Originis, Originis errorum sectatoribus: Non parua beatorum in Alexandria, & per totam Egyptum populorum corda pernaſit, ex quo pauci homines electi sunt, vt purum corpus Ecclesie permaneret. Si humor pestilentius corpus affectu, qui in i. s. b. u. non curatur*

auditis, adhibeatur medicina fortior, quo protinus expellatur: vires suas exeret medicina, fortas expellit humorem, & pillulam corpus recuperat sanitatem, & exhilaratur. Tales iudicō in corpore mystico Ecclesie hæreticos: humores sunt peccantes, male iam, qui nec persuasionibus emolliuntur, nec correptionibus emendantur, adhibeatur purgatio rigorosa supplicij: hoc agendum est, generaliter puniantur. Sic D. sentit Hier. nymus eidem scribens Theophilo, C6. inuebat hic cum hæreticis, emendationem sperabat, mitius cum illis agebat, confidens, quod blanditijs ad fidem reducerentur. Catholicam de hoc illum acriter redarguit D. Hieron. *Super nefaria hæresi, quod multam patientiam geris & putas Ecclesie visceribus incubantes, iam posse corrigi lenitate, minus Sanctis displicet, ne dum paucorum poenitentiam præstolaris, nutritis audacitã perditorum, & factio robustior fiat.* Non illorū potest sperari correctio, sine periculo fidelium filiorum Ecclesie. Imo & idem expertus dicitur Theophilus, respondet igitur D. Hieron. quod propulerat hæreticos: *excipere seuerius: aduertit enim hoc D. Iau. præceptū: *Age cū omni imperio.* Vide D. Hieron. subiungit: *Demus operam ut perniciosissima hæresis de Ecclesia auferatur, qua semper simulat poenitentiam, ut docenda in Ecclesia habeat facultatem, ne si aperta se luce prodiderit, foras expulsa moriatur.* Non est quod correctione præstolaris hæreticorum, veram licet constringant poenitentiam, exorilque damnationem: hæc quippe omnia eo sunt animo, vt vires acquirant fortiores, libertatem, locumque doceat: di consequantur aptiorem, & tanto facilius negotio se as in Ecclesiam hæreses introducant. Accelertetur supplicium, gnauer eratur à fidelibus tale venenum, ne illis mortaliter noceat Ecclesie, proinde seruandi non venient termini, fraternæ cum hæreticis admonitionis. Mox vt eorum innotuerit hæresis, denuntiatur.*

Hanc eleganter prolequitur materiam D. Hier. in qua notat eius in epistolam ad Galatas commemorari, in quibus operatur, quod nec Petrus errauerit, nec eum verè Paulus arguerit, sed tantum *Simulate*, replicabat autem D. Augustinus hæc dici non posse: esset enim Paulum mendacij redarguere, qui scribit: *Videns quod non recte ambularet ad veritatem euangeliij &c. Ecce coram Deo qui non mentior: Et respondit D. Hieron. quod hoc scriperit aliorum securus sententiam Originis, Didymi, Laodicensis, Eusebij, Emilsen, Theodori, Heraeclæti, pro vt liquet ex his quæ alio loco scribit à quibus non*

mitius sed du ius agendum. D. Hier. Epist. 68. T. 2. A. Tit. c. 2. 15. D. Hier. A. Tit. c. 2. 15. D. Hier. A. Tit. c. 2. 15.

Pag. 260. ¹ procul hæc superaddit: Ego, imo alij ante me ex-
² posuerunt causam, quam portauerunt, non officio
³ mendacium defendentes, sed ostendentes honestam
 D.H. ⁴ dispensationem, ut & Apostolorum prudentiam de-
 To. 2. ⁵ monstrarent, & blasphemantis Propicarij impuden-
⁶ tia correcent, quæ Pauli & Petri pueri dicit, in-
⁷ ter se pugasse certummo imo & arsisse Paulum in
⁸ inuidiam virtutum Petri, & ea scripsisse iactanter,
⁹ quæ vel non fecerit, vel si fecerit, procaciter fecerit,
¹⁰ id in alio reprehendens, quod ipse commiserit. Quia
¹¹ & Paulus, Seruauit legalia circumcidens Timo-
¹² theum, & radens capillos in Cenchris, & persis-
¹³ tans se Hierosolymis. Perseuerante autem D. Augu-
¹⁴ in sententia, quod D. Pau. scripserit ea quæ vera
¹⁵ erant: Ipse vero Petrus, quod & Paulo fiebat vili-
¹⁶ ter libertate charitatis Sancta, ac benigna pietate
¹⁷ humilitatis, atque ita rariis, & candidius exempli
¹⁸ posteris præbuit, quo non designarentur, sicuti forte
¹⁹ recti iramitè reliquissent, etiã & posterioribus cor-
²⁰ ripsi, quam Paulus, quo confidenter auferent, etiam
²¹ minores maioribus pro defendenda Euangelica ve-
²² ritate salua fraternæ charitate rescribere, est lau-
²³ itaque iusta libertatis in Paulo, & Sancta humili-
²⁴ tatis in Petro: quia quantum pro modulo meo vi-
²⁵ detur, magis fuerat aduersus calumniantem Porphi-
²⁶ rium defendenda, quam ut ei maior daretur obire-
²⁷ tandi occasio. Discant omnes corrigere, cum
²⁸ Paulus corripit Petrum. Discant omnes cum
²⁹ humilitate suscipere correptionem, cum Petrus
³⁰ Pauli suscipiat humiliter correptionem.

II. ¹ Hoc autem hic aduerto, quod Paulus Petrum
 D. Pau. ² reprehendit: Coram omnibus, publice. O Paule
 lus D. ³ vas electionis, num Christi forsitan ignoras præ-
 Petri ⁴ ceptum: Corripe, enim inter te & ipsum solum? quo-
 eorum ⁵ modo igitur Coram omnibus arguis? Sic hæc pri-
 omni- ⁶ ma responsio Petri defectum communis fuisse
 busar- ⁷ Coram omnibus, ac proinde facienda erat corre-
 gnit. ⁸ ptio Coram omnibus: quia quæ coram omnibus pec-
⁹ cat, coram omnibus corripiendus est, ut ceteri timo-
¹⁰ rem habeant. Sit autem hæc secunda responsio:
¹¹ defectus erat: Circa veritatem Euangelij. Non
¹² quod erroris contra fidem Petrum accusemus,
¹³ sed quod eo modo legalia leguaret, ut quasi gen-
¹⁴ tiles cogere videretur, ut intelligerent, eorum
¹⁵ obseruantiam esse necessariam, hoc autem illud
 Galat. ¹⁶ est. Videns quod non recte ambularet ad veritatem

2. 14. ¹ Euangelij, &c. subtraheret enim se &c. Nimis e-
² nim studiosè, nimis seriò legalia obseruabat. In
³ illis porro nihil dissimulandum, nec vterius
⁴ differendum, quæ sunt Circa veritatem Euange-
 III. ⁵ lij. Clamorosis vocibus denuntiandum est: faci-
 Nò est ⁶ le enim potest irrepere, quod in hac materia
 cum ⁷ transire permittitur incorrectum. Nihil expe-

ctandum cum hæreticis: quia directè se opponit
 Euangelicæ veritati, & manifesta illam oppug-
 nant contrarietate; vide & eo minus cum illis
 seruanda est fraternalis regula correptionis; quia
 partem illis adfert utilitatem, & committendo
 maior illis aña præbetur, quò suis in erroribus
 radices agant prae fundiores, venenumque spar-
 gant quaquaversum: Sermo eorum ut tancer ser-
 pi. ait D. Pa. Ut cancio medela adhibeatur fru-
 stra remedia adhibentur, nisi ebururgus, aduoce-
 tur, qui membrum refecit infectum, ne fortuè
 & paulatim membra corrumpat saniora. Sic a-
 gendum cum hæreticis, & hæc præscribit re-
 gulam D. Hieron. Rescanda sunt putrida carnis.
 Nullane ergo spes fulger emendationis? Nulla:
 Particeps inolorum Ephraim factus est, dimittite eum,
 præcipit Dominus per Oseam: quem locum
 Iubiliter expendit D. Hier. dum quempiam cer-
 nis à fidei veritate deficientem: Dimittite eum:
 ne tibi persuaseris, quod illum ad saniorè
 mentem sis reducturus, quinimo grauius se-
 uerionis tuæ imminet periculum, proinde fa-
 tius est: Dimittas eum. Addit D. Hier. Ne confor-
 ti o eius corrumparis. Quid agam igitur? Conte-
 stim illum denuntia: Ut auferatur malum de
 medio vestri.

Nostro proposito accommodè expendit D.
 C. Jul. illud Domini præceptum, contra Moabi-
 tas & Ammonitas: Non facies cum eis pacem, nec
 quares eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in simpiter-
 num. Arbitratur autem D. Cyrillus D. Ioannem
 hoc netate, quando in epistola sua secunda
 sic ait: Si quis venerit ad vos, & hæc doctri-
 nam non afferit &c. nec Aue ei dixeritis. Le-
 git autem D. Cyrillus: Non loquaris ad illos verba
 pacifica, id est verba amicitia non loqueris ad
 illos, qui fidei non sunt amici: nec id solum: Sed
 nec verba vilia. Quod hoc igitur? nisi quid om-
 nes consentiunt, quod possum excommunicatio
 loqui de his quæ ad animæ eius spectant vili-
 tem? hoc enim nos docet versiculus ille omniu-
 ore comprobatus: Vile, leze, vniuse, res ignoratio,
 necesse. Numquid non corrigere poterò natum
 omnes quantum correptio præficiat: Nec verba
 vilia. Nec correptio quidem est facienda. Cur
 obsecro? quia nulla potest hæretico prodelle
 correptio: hoc enim indicat, teste D. Cyr. his ver-
 bis Apostolus: Scies quia subuersus est, qui eiusmo-
 di est. Nihil ei proficit, hoc autem plu-imum
 refert, ut illum denuntiet: Ut tollas malum
 de Israel. Hoc docet D. Hieronymus dilige-
 re, qua ratione de gremio fidelium expellenti-
 sunt hæretici: Si noscitis hæreticos, cur non
 accusatis?

accusatus? respondit: quia Apostolus me docet, ha-
reticum post unam & secundam correptionem vi-
tare non accusare, scilicet quia peruersus sit, & suo
iudicio damnatus. Alioquin stultissimum est super
de mea me ex alterius pedere iudicio. Quod enim
si te alius Catholicum dixerit, statim ne assensum
tribuis? Loquitur de illo tempore D. Hier. quo
quibusdam in provincijs, nec dum electi erant
iudices in causa fidei. Verbum illud: Accusare,
significat vel convincere, neque vult dicere, si
noventis haereticijs, cur illos non conui cis, vel
significa rei alicuius iudicium, alterius confi-
desse desunt? atque eo sensu intelligendus est
D. Hier. q. d. si noventis haereticijs, cur illos non
denuntias & iudicium super fidei causas nō cō-
mittis d. h. non, v. cau à illa detrimetur?
Hoc conseruationi fidei eiusque puritati est
apprimè necessarium. in hoc nec est habendu-
respectus patrum à filijs, nec filiorum ad pa-
tres, nec coniugum ad coniuges. Fons ille salu-
berianus, quo promisit Dominus per Zachariã
se suam conseruaturũ Ecclesiam: In illa die erit
fons patens nomus Dauid & intelligi potest de
Ecclesia, in qua est Baptismus, Pœnitentia, Eu-
charistia, ac cetera sacramenta, cunctis eluendis
peccatis aptissima. O quã patens hic fons: eo
quod sit hec. sia congregata sub visibili capite
Romano videlicet Pontificis. Et quid inde emo-
lumentis? In illa die dicit Dominus exercituum, dis-
perdam nomina idolorum de terra, & non memora-
bitur ultra, & pseudo prophetas, & spiritum im-
mundum asseram de terra. Hoc Dei beneficio
diues exultat Ecclesia. Quo euan'erunt statu-
es Iouis, Mercurij, Veneris, totque Deorum, quos
cœca colebat gentilitas: iam petiit eorum me-
moria. Ad conseruationem verò puritatis, ac in-
tegritatis fidei quid fiet? Et erit, cum prophete-
ris quispian ultra, dicent ei: Pater eius, & mater
eius, quos enim genuerunt, non vites: quia mendaciũ
locutus ei in nomine Domini, & consigent eum pa-
ter eius, & mater eius & c. De haeretico sermo
est, qui sytagunt errores, qui statim sunt mul-
tanda, si licet ille filius tuus, pater tuus, tua
mater, ne eorum miserearis.
 D. Hier. quo Pammachio suggerat, quæ scri-

ptum: Anatiema ei, quis talis ausus est scribere. Ei-
des pura mora non patitur, ut apparerit scorpis,
ilico comendus est. Dauid inuentus secundum cor
Domini, nome inquit, odientes te Domine, oderam,
& super inimicos tuos tubesceram? Per solito odio
odera illos. Ego si patre & matre si germanum ad-
uersus Christum meum audissem illa ad eum quasi
rabidi canis blasphemantia ora lacerasse & fuisse
in primis manus mea super eos. Quæ patri & ma-
tri dixerunt, nō noui vos, hi implerunt volun-
tatem Domini, ut præmiserat D. Hieron. quo de-
clararet quanta disinctio loquendi sit in re-
bus fidei: Nolo in suspitione haerere quem, quæ esse
patientem. In hac nulla permiuenda diluila-
tio nec patri, matri, tanque dei, renouim.
Laudat Moyses Leuitas ope enipios filios,
fratresque dolentias, & Deos hoc sibi placuisse
protesta ut, quod si uis patrem de uiuare ce-
neant in haereseos crimine dogent Alex ander
Alentis, & iohannes, & actan, & Castro d. i. au-
. Luce. Atulenis, s. infirmioribus nisi iatoni
bus defendat opp. situm. At amem qui è D.
Ambros. Praferenda est religio nec sibi nisi pre-
tas propinquitas. In Dei c. ula, sanguis omnis
omnis est neganda parentela, quod clarissime
probatu illo Domini præcepto contra pseudo-
prophetas: Si tibi uoluerit persuadere frater tuus
filius matris tuae, aut filius tuus, vel filia, siue uxor
qua est in sinu tuo, aut amicus quem diligis, ut a-
nimam tuam, clam dicens: Eamus & seruamus
diu alienis, quos ignoras tu & patres tui & c. non
acquiescas ei, nec audias, neque parcat es oculus
tuus ut miserearis, & occultes eum sed statim inter-
fices, si primum manus tua super eum, & c. In
hac fidei materia nullus pater nullus est agnos-
cendus amicus & c. Continuo denuntia: quia
pestis est contagiosa, rabies, quæ ad ima pene-
trat, indigetque remedio. Et non solum de his
quæ perspicam produunt haeresim est scienda
denuntia; sed & de his quæ ad haeresim incli-
nant, deferenda sunt praestigia, necromantia,
fœdera cum diabolo, familiares cum haeticis
conuersationes, blasphemæ haeticæ, hæc e-
um omnia suspensionem ingerunt, mentis in fi-
dei causa deprauate, vel deprauate. Ut enim
tuta conseruetur ciuitas, etiam inimicis procul
dissitis est resistendum, & dum bella grassan-
tur quilibet, qui figuram præferat aut inimici si-
militudinem, Duci traditur generali, quis sit
examinandus.
His fidei puritas seruat ur illibata, populus
Christianus securè cōquiescit, in lectulo dormit
Salomonis, id est Ecclesia, ab hoste tutus, viro-

di Hie
rosoly
mita
ni. T. 2.
a 3. par
prac. 4.
9. 3.
b 1. co
prac.
e in c.
3. Deu.
d Li. 2.
de in-
sit.
Hæret.
ca. 11.
e Cap.
inter
verba
11. 9. 3.
f in c.
13.
Deut.
9. 3. 6.
83.
Diuus
AMTR.
Deut.
ca. 13



27. Sum fortium diligentia, prude-
 28. tiusque circum-
 29. clusus. O viros fortissimos, invictos milites, ze-
 30. losos Moyes! o fabros potentissimos hostium
 31. fidei terculamenta. Liceat mihi volis hoc præ-
 32. ludere, quod olim prudentissimâ Abigail Davidi
 1. Reg. 25-29. 33. Duci fortissimo: *Faciens faciet tibi Dominus Do-*
 34. *mino meo domum fidem: quia prælia Domini, Do-*
 35. *mine mi, tu præliaris.* Conatibus vestris adspiret
 36. Deus, regimen det perpetuum, potestatis, au-
 37. thoritatisque largiatur incrementum, augeat
 38. maiestatem & pro zeli qualitate locum tribuat
 39. honorabilem: Dei namque causam agitis: *Præ-*
 40. *lia Domini: eiu: honoris, fidei, veritatis. Sacra-*
 41. *mentorum, Divinitatis. SS. Trinitatis, unitatis,*

gloriæ cœlique defensionis. Hæc vestra sunt præ-
 lia hæc certamina, Dei honorem illæsum con-
 servare ne Deus introeat alienus, aduigilare, ne
 eius depravetur veritas, maiestas minuat, &
 des: aspietur scientia, perdat, Ecclesia spolia
 charissima violetur. Vos Deus conservet, ut cœle-
 stis in mille militia, & Duces extollet fortissi-
 mos: Vestra quoque sollicitudine vos Deus pro-
 tegat in olumes, in fide integra, cognitione se-
 cura, cetera veritate, non dissolutis vivate, pa-
 ce p̄cipit, quatenus, dum illic fide viva, dila-
 ta adspicit, gratia firmat, alacres, illo gau-
 dentes in gloria possumus, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ VIGESIMÆ PRIMÆ SĒQVENTIS.

M O N I T V M in Deum malitiam hodiernum prodit Evangelium, quia
 qui grati esse debuerunt, querimoniis omnia complent. *a.* Sex di-
 stinguuntur articulis. Primus: querelas exponit Nazarenorum Salva-
 tori propositas, quod patrios similibus donis, quibus alienigenas, non
 cumularet. *b.* Secundò: declaratur, potiori iure Christum de suis po-
 tuisse civibus conqueri, cum enim illos maioribus auxisset officiis, quam alias ci-
 vibus lacessunt iniuriis. *c.* In tertio probatur, quod licet Redemptor noster res-
 pondere potuisset, stultas eorum & sine fundamentis probans esse rationes. *d.* In
 illorum peccatis adscribendum, quod illis miracula nulla percussit, aliis verò patra-
 ret plura liberalis. *e.* Continet quartus probationem, quod illi nativæ statuta trans-
 grediantur, nam qui præ cæteris civitatibus eius debuissent existimationi consule-
 re, eandem ipsi præstringerent detractores, quo fluentia misericordiæ eius con-
 stringebant. *f.* Commune peccatum patriæ Prophetarum, invida superbia proge-
 nitum. *g.* Quinto: confirmat hoc Christus duorum exemplo prophetarum Eliæ
 & Elisei, quos municipes inhonorarunt, sed receperunt, colueruntque Gentiles.
h. Sextus eorum fugillat peruersitatem qui Christi responso graviter irritati, præci-
 pitio eum collidere tentarunt, quo se in illum ostendunt ipsis crucifixoribus esse
 multo nequiores. *i.*

§. 1. Sequuntur sæpe homines hoc dictum (La-
 dron i; vox maior:) Latro & tu prior:
 cum enim posset Deus conqueri, ipsi Deo con-
 queruntur.

§. 2. Utique dicetis mihi. Strillior incum-

bi obligatio contemnit beneficii, quam
 peregrinis, & patriæ, quam exteris regio-
 nibus

§. 3. Quanta audivimus. In patriæ sua
 beneficium, nos in ea Christus cepit pa-